...ISTI PĀRŅĒMA ...VALDĪBU :...

...NISTRU PREZIDENTS FERENCS „SATURDAY EVENING POST"

Drošs ceļš, kā kļūt par „reakcionāru", bija saimniecisko apstākļu kritizēšana. Ne tikai krievu reparāciju prasības likvidēju mūsu krājumus un vairoja inflācijas briesmas, bet tai pašā laikā viņi arī arvien nostiprināja saimniecisko žņaugu mūsu zemē.

Vācieši jau pirms kaŗa bija ieguldījuši lielus kapitālus Ungārijas rūpniecībā, bet kaŗa laikā tie to vēl palielināja, pa daļai rekvizējot valsts un bezpalīdzīgu pilsoņu īpašumus. Krievi ieskaitīja visus šos īpašumus, arī tos, kas bija vienkārši nozagti, „vācu īpašumos", tā padarot tos par krievu īpašumu saskaņā ar Potsdamas nolīgumu.

Piemēram — vāciešiem vai viņu upuriem agrāk piederēja 20 proc. no kāda rūpniecības uzņēmuma. Krievi tādā gadījumā savāca īsto uzņēmuma mašīnu krējumu un paziņoja: „Šī ir mūsu 20 proc. tiesa. To nosūtīsim uz Krieviju." Tas, protams, padarītu atlikušo uzņēmuma daļu par bezvērtīgu. Un tad krievi teica: „Saprotams, mēs varam vienoties, ka, ja jūs uzskatītu mūs par 50 proc. līdzīpašniekiem, mēs atstātu visu uz vietas un tikai ieceltu krievu direktoru."

Ja nebija akciju, par kurām apgalvotu, ka tās ir vācu īpašums, tad krievi varēja draudēt uzskatīt visu īpašumu par kaŗa laupījumu, vai arī gluži vienkārši liegt tam jebkādus izejvielu piešķīrumus. Tādā veidā viņi ieguva sev pastāvīgas „līdzīpašnieku" tiesības svarīgākās rūpniecības un saimniecības nozarēs, kā kuģniecībā, metallrūpniecībā, gaisa satiksmē, un sāka pārņemt arī apdrošināšanas un banku uzņēmumus.

Nadžijs Maskavas apmeklējuma laikā runā pie mikrofona, kas uzstādīts stacijā.

1946. gada aprīlī es vadīju delegāciju uz Maskavu, cerēdams atvieglināt mūsu saimniecisko nastu. Mūs uzņēma ļoti laipni. Staļins, Molotovs, Mikojans un Dekanozovs solīja zināmā mērā piekāpties, reparāciju nomaksāšanas termiņu pagarināja no sešiem uz astoņiem gadiem un atteicās no prasības uz 15 milj. dolaru it kā Ungārijas dzelzceļu atjaunošanai.

(Turpinājums sekos)

K. Dziļlejas
Bērnības dienu tēlojumi
MANS BRĀLĪTIS
ar P. Kuncendorfa illustrācijām.
Pasūtinājumus izpilda ar uzliktu pēcmaksu. Maksā RM 5,—. Atkalpārdev. parastā atlaide.
V. Bumbērs: (14a) Esslingen/Neckar, Nellingerstr. 8. (529)

Meklēju savus piederīgos Annu, Ādolfu un Haraldu Mačus kā arī paziņas: (13a) Schwabach bei Nürnberg, Rittersbacherstr. 8. Arvēds Mačs. (452)

Uzmanību tautietes! Jautri latviešu zēni vecumā no 20—40 g. vēlas iepazīties ar meitenēm 17—30 g. v. Lūdzam rakstīt uz nr. nr.: 4009, 4024, 4043, 4055, 4013, 4034, 4046, 4056, 4020, 4035, 4049, 4058, 4022, 4036, 4051, 4060, 4023, 4042, 4053 un 4064 S. F. P. P. Co., Ltd., Cp. 55, Kapuskasing, Ontario — Canada. Atbilde garantēta vēstulēm ar fotografiju. (491)

Elzas Klaustiņas
dziesmu un deju spēle bērniem
MEŽS RUNĀ
Ar krāsainām autores ilustrācijām un nošu pielikumu. Cena RM 10,—.
Vairumā pasūtināmā:
E. Klaustiņa, (13b) Kleinkötz b. Günzburg, Lettenlager.
Mazumā pieprasīt nometņu grāmatnīcās un pie kolportieriem. (503)

LATVIJA
Latvian Newspaper
Published twice weekly. Authorized by EUCOM HQ, Civil Affairs Division, 14-th July, 1947, AG 383, 7 GEC-AGO. Publisher and Editor: Karlis Rabacs. – Printer: „Schwäb. Volksblatt", Günzburg / Donau, Bürgermeister-Landmannplatz 7. Population to be served: 20.000.

LATVIJA

LATVIAN NEWSPAPER

Nr. 7. (112)
Otrdien, 1948. g. 27. janv.
Iznāk otrdienās un piektdienās. Izdevējs: BALK uzdevumā Latviešu preses darbinieku sadarbības kopa. Atbildīgais redaktors: K. Rabācs, vietn. A. Liepa, redaktori: Z. Bārda, M. Čaklītis, E. Mindenbergs, A. Šmits. Adrese: Günzburg/Donau, „Latvija". — Tālruņi: apg. 84, red. 83, ekspl. 82.

TOP RIETUMEIROPAS SAVIENĪBA

Beļģija, Holande, Luksemburga, Italija, Skandinavija, Portugale un arī Franko Spānija gribētu piedalīties, bet Šveice ne

Vai notiks sarunas ar ASV par Atlantijas paktu

Diplomātiskais starpbrīdis, kas radās pēc Londonas konferences izjukšanas, tagad beidzies, raksta Reutera diplomātiskais korespondents. Tagad esot skaidrs, ka sākas jauns posms, kurā Anglija un Francija ar amerikāņu atbalstu mēģinās pārņemt diplomātisko iniciātīvu, kas līdz šim bija padomju rokās. Šis komentārs veltīts svarīgākajam notikumam pēdējo mēnešu laikā — Anglijas un Francijas nodomam dibināt Rietumeiropas savienību, vispirms pieaicinot tajā Beneluksa valstis Beļģiju, Holandi un Luksemburgu, kā arī Italiju.

Lielā runa, ar ko Anglijas ārlietu ministrs Bevins 22. janvārī parlamentā pieteica Rietumeiropas savienības radīšanu, guvusi nedalītu visu angļu partiju, izņemot komūnistu, atbalstu. Domu radīt Rietumeiropas savienību oficiālā rakstā apsveikusi arī ASV ārlietu ministrija. Beļģijas, Holandes un Italijas ārlietu ministri apliecinājuši savu principiālu piekrišanu savienībai; pēc preses ziņām šķiet, ka arī Skandinavijas valstis būtu ar mieru pievienoties, tāpat Portugale un Spānija. Vienīgi Šveice paziņojusi, ka turpinās savu neitrālitātes politiku līdz galam.

Svarīgākās domas Bevina runā bija šādas: 1. Par Krieviju — „tā pielieto visus līdzekļus, lai pakļautu komūnisma kontrolei kā rietumu, tā austrumu Eiropu, un, ne ar ko nerēķinādamās, vēršas pret visiem mēģinājumiem to nomierināt vai slēgt kompromisus. 2. Par Rietumeiropu: Lielbritanijai, Francijai, Beļģijai, Holandei, Luksemburgai un Italijai jāapvienojas „Rietumu savienībā", kas saimnieciski cieši sadarbotos savā starpā un ar Lielbritanijas un citu valstu aizjūras territorijām. 3. Lielbritanija vadās no trim principiem — ka nevienai valstij nevajadzētu dominēt Eiropā, ka jāatsakās no vecā principa par spēku līdzsvaru, un ka tā vietā jāliek četru lielvalstu sadarbība un atbalsts citām valstīm. 4. Par Vāciju — angļu un amerikāņu joslas valdības un saimniecības struktūru vēl vairāk pastiprinās, sāksies sarunas ar Franciju par vācu „trejjoslas" dibināšanu. 5. Par Maršala plānu — tas gan rada konfliktus, kādi vienmēr pastāvējuši kā priekš, tā pēc kaŗa, bet krievu draudi amerikāņiem nespēs atbaidīt mūs no centieniem nostiprināt Rietumeiropu. 6. Grieķija ir „nemitīga un cietsirdīga mēģinājuma upuris, ko grib iekļaut padomju orbītā, neprasot, kāda veida vēlēta valdība tur darbojas".

Ar šo runu Bevins ievadījis svarīgākās un arī vienprātīgākās ārpolitiskās debates Anglijas apakšnamā. Tūlīt pēc Bevina runāja konservātīvo deputāts Netings, kas pieprasīja nekavējoties slēgt visas pasaules savienību ar ASV priekšgalā pret komūnismu, „lai Staļinam neizdotos tas, ko Hitlers nespēja sasniegt".

Bijušais ārlietu ministrs Īdens kā opozicijas līdera vietnieks paziņoja, ka opozicija pilnā mērā atbalsta Bevina izklāstīto ārpolitiku un priekšlikumu dibināt rietumu savienību.

Anglijai bijuši pārāk daudzi rūgti piedzīvojumi ar pēkšņām katastrofām, ko izraisījusi tieši tāda paša veida agresija, kādu tagad parādot Padomju Savienība. Rietumu stiprināšana esot nepieciešamais pretsvars.

Diezgan sensacionāls ir INS ziņojums, ka ASV jau tieši piedalījusies Anglijas un Francijas plānu izstrādāšanā Rietumeiropas aizsardzībai. Šī aģentūra sakās zinām no drošiem avotiem, ka Bevins pirms savas runas saņēmis amerikāņu garantijas par amerikāņu atbalstu. Plāni par Atlantijas aizsardzības bloku esot jau daudz plašāki un pamatīgāki, nekā par to vispār domājot, un visā drīzumā jau varēšot notikt tiešas militāras sarunas starp amerikāņiem, angļiem un francūžiem. Francijas ģenerālštāba priekšnieks jau pagājušā nedēļā esot apspriedies ar angļu militārspeciālistiem. Pēc tās pašas aģentūras ziņām, Londonā jau rēķinoties ar drīzu konkrētu rīcību Bevina priekšlikumu iedzīvināšanai. Runājot par to, ka vispirms uz konferenci aicināšot Lielbritanijas, Francijas, Beneluksa valstu, Italijas un varbūt arī Portugales ārlietu ministrus.

BBC ziņo, ka otrdien notiks Beļģijas, Holandes un Luksemburgas ārlietu ministru konference, lai kopīgi atbildētu Bevina priekšlikumiem. Beļģijas ministru prezidents Spāks tomēr jau kādā runā pateicis, ka apsveic padomju plānu. Viņš izteicies, ka „bija laiks ierobežot padomju izplešanos, kas jau skārusi Baltijas valstis un Balkānu zemes un vēl tiecas turpināties. Tam pretim jāliek reāls spēks."

Labvēlīgi „Bevina plāns" komentēts arī Italijā, Skandinavijā un Portugalē. Dienvidafrikas ūnijas prezidents ģen. Smats pateicis, ka Bevins devis jaunu ideju visai pasaulei. Šai nedēļā Vatikāns publicēšot pāvesta paziņojumu par miera saglabāšanu pasaulei.

Oficiāli Bevina plāna apsveikumi publicēti Vašingtonā un Atēnās. ASV ārlietu ministrija oficiālā paziņojumā apsveic „ciešāku Rietumeiropas saslēgšanos", bet Grieķijas valdība savā oficiālajā komunikē īpaši pasvītro to Bevina runas daļu, kur viņš pieminējis Grieķiju.

Gauži īss pagaidām ir Kremļa komentārs. „Miglas aizkars, aiz kura radīt tā saukto rietumu bloku kura veidošana jau iesākta." Bez tam Bevina runa esot pilna tiešiem uzbrukumiem Padomju Savienībai, saka TASS.

(Beigas 3. lpp.)

Loze atzīst, ka „Austrumzemi" bijis paredzēts ģermānizēt

Kādreizējais „Austrumzemes" reichskomisārs Hinrichs Loze Bielefeldas denacifikācijas kamerā sodīts ar 10 gadiem spaidu darbos un visu īpašumu konfiscēšanu. Iepriekšējā apcietinājumā pavadīto laiku ieskaitīja sodā.

Loze gan tiesāts tikai kā kādreizējais Šlezvigas-Holšteinas „gauleiters" un iespējams, ka pēc jauna apsūdzības materiāla saņemšanas no amerikāņu militārās tiesas Nirnbergā Lozem būs vēl jāatbild kādā amerikāņu militārā tiesā par noziegumiem pret cilvēcību. „Lübecker Presse" ziņo, ka denacifikācijas kameras prāvā Loze liecinājis, ka židus vajadzējis tikai nobīdīt no izšķirīgi iespaidīgām vietām Vācijas saimniecībā, bet ne iznīcināt pilnīgi. Turpretim viņš esot atzinis, ka Vācijai pievienotos austrumu apgabalus bez šaubām bijis domāts ģermānizēt un padarīt par vācu apgabaliem.

„Vai būs kaŗš?" jautā Čerčils Anglijas apakšnamā

Debašu otrā dienā runāja opozicijas līderis Vinstons Čerčils. Lielā runā viņš pateica: „Ir aplami runāt prātīgi vai diskutēt ar komūnistiem. Bet ar viņiem ir iespējams darīties uz reālistiskiem pamatiem, un, pēc manas pieredzes spriežot, tie ievēros līgumus tik ilgi, cik ilgi tas viņiem būs izdevīgi. Lielās lietās tas var izrādīties ilgs laiks, ja reiz viss būs nokārtots." Viņš aicināja strādnieku valdību neizdarīt lielu kļūdu, ievirzot visu šo lietu partiju politikas gultnē. Uz šo norādījumu ministru prezidents Etlijs, kas nobeidza debates, atbildēja šādi: „Es, saprotams, vēlētos visās valstīs pieredzēt demokratiska sociālisma attīstīšanos, jo ticu, kas tas ir īstākais dinamiskais pretspars krievu komūnismam, bet sociālisti nekādā veidā necentīsies uzspiest sociālismu kādām citām valstīm."

Tieši pirms Čerčila runas sākšanās parlamentā pirmoreiz ieradās tronmantiniece princese Elizabete. Viņa kopā ar Čerčila kundzi sēdēja parlamenta vadītāja ložā, kamēr princeses vīrs princis Filips sēdēja „cienījamu viesu" ložā. Vinstons Čerčils bija tikko atgriezies no Ziemsvētku atvaļinājuma Marokā, redzami atpūties un ļoti labā omā.

Lielajā runā viņš starp citu vēl teica: „Mums uzmācas jautājums: vai būs kaŗš? — Uz to atbildēšu tikai to, ka, pēc manām domām, pastāv ļoti reālas briesmas, ja ļausimies pašplūsmei pārāk ilgi, un, pēc manām domām, labākais veids, kā novērst kaŗu, ir ķeršanās pie lietu saknes. Tas rāda, ka rietumu demokratijām noteikti jāvienojas savā starpā, jāpārņem iniciātīva pret padomju valdību, lai ar visiem diplomātiskiem līdzekļiem un visu sparu meklētu stāvokļa atrisinājumu."

Ministru prezidents Etlijs debašu noslēguma runā savukārt teica: „Mums jāatzīst, ka komūnisms ir dinamisks spēks. Tas ir izteikts krievu komūnisms. Mums varētu būt un mēs gribētu visdraudzīgākās attiecības ar Padomju Savienības tautu. Mūsu tautām nav nekādu strīdu, bet mēs negribam akceptēt komūnismu. Esmu pārliecināts, ka misters Staļins ir pietiekami liels reālists, lai saprastu, ko nozīmē pilnīgā komūnistu neveiksme viņu mēģinājumos iegūt piekritējus Anglijā grūtajos kaŗa gados. Viņam vajadzētu atmest domu, ka šādi vai tādi arī Anglija kļūs komūnistiska."

Pēc šī konstatējuma Etlijs plašāk atbildēja Čerčila brīdinājumam nesaistīt ārpolitiku ar sociālistu partijas politiku, gan piebilzdams, ka visās valstīs tagad atzīta plānsaimniecības nepieciešamība. „Es domāju," teica Etlijs, ka vispār atzīta arī nepieciešamība ietilpināt katras valsts plānsaimniecību plašākā plānā — visas Eiropas plānā, visas pasaules plānā. Rietumeiropā mums ir kopīgas intereses saimnieciskā laukā. Neviena Rietumeiropas valsts nevar būt saimnieciski pilnīgi patstāvīga."

Izņemot divus komūnistu deputātus, neviens Anglijas apakšnama loceklis neizteicās pret Bevina priekšlikumiem, kas presē jau nodēvēti par „Bevina plānu". Pat strādnieku partijas kreisā spārna pārstāvis Krosmans, kas visu laiku bija asi kritizējis Bevina politiku un vērsies pret Maršala plānu, tagad paziņoja, ka esot savus uzskatus par ASV un Maršala plānu grozījis un turpmāk to vienmēr atbalstīšot.

Arī angļu prese visumā apsveic Bevina priekšlikumus, bet visvairāk laikrakstu komentātori priecājas par „ievērojamo vienprātību starp visām parlamentu frakcijām". „Times" piebilst, ka šī vienprātība labāk par visu citu apgaismojot Anglijā radušās bažas par starptautisko stāvokli. Liberālais „Manchester Guardian" raksta, ka pašlaik gan neviens negribētu kaŗam ticēt, bet pagātnē

DP pārstāvji piedalīsies IRO apspriedē Ženevā

Kanādas valdība izstrādā jaunus imigrācijas noteikumus

LĒMUMI UN ATZINUMI LCK PAPLAŠINĀTĀ SĒDĒ HANAVĀ

Hanavā 22. un 23. janvārī notika paplašinātā LCK sēde. Sanāksmē pārstāvju skaits bija tik kupls, ka var runāt par LCP „mazās sesijas" lēmumiem un atzinumiem. Liela daļa apspriedes saistījās ar ziņojumiem emigrācijas jautājumā un IRO ierosinājumu sūtīt uz apspriedi Ženevā 12. aprīlī DP pārstāvjus 22 profesijās. Ar gandarījumu jāatzīst, ka mūsu centrālo iestāžu pārstāvji emigrācijas jautājumā sākuši darboties enerģiskāk, un tautiešu bažas, ka nekas netiek darīts, ir nepamatotas. Vienīgi jāvēlas, lai LCK „kaujas taktika" neaprobežotos ar līdzšinējo „memorandu sistēmu", bet ātrāka un pozitīvāka atrisinājuma panākšanai meklētu arī citus ceļus un paņēmienus.

LCK vicepriekšsēdis A. Reins apspriedē ziņoja par sarunu ar Kanādas imigrācijas misijas vadītāju amerikāņu joslā. Pavasarī paredzama plašāka akcija laukstrādnieku darbiem, galvenām kārtām cukurbiešu kultūrā. Runa ir par 20.000 strādnieku iesaistīšanu un šoreiz ar visām ģimenēm. Līgumu slēgšana var sākties martā. Kanādas valdība, līdztekus darba spēka saistīšanai dažādās nozarēs, kas turpinās spējīgāko izlases ceļā, pašreiz gatavojot imigrācijas likuma maiņu. Pēc saņemtās informācijas, aprīlī vai maijā gaidāms mums pozitīva atrisinājums. A. Reins ierosināja Kanādā izveidot biroju, kas visvairāk interesētos par atsevišķu darba līgumu slēgšanu. Prakse rāda, ka daudzas Kanādas firmas labprāt nodarbinātu latviešus un izkārtotu arī izceļošanu, pat kopā ar ģimenēm, bet trūkst informācijas un nav arī centra Kanādā, kas visus šos jautājumus kārtotu. No privātām personām tik plašu darbību prasīt nevar. Prof. Fr. Gulbis, būdams Londonā, runājis ar Kanādas pārstāvjiem, kas apgalvojuši, ka emigrācijas jautājumā drīzumā būšot pārmaiņas.

(Beigas 2. lpp.)

Balkānu unijas dibināšana „ievērojami atvieglota"

SPRIEŽ PAR ANGĻU-AMERIKĀŅU AVIĀCIJAS BAZĒM KIRENAIKĀ

Bulgārijas ministru prezidents Dimitrovs Maskavas radiofonā paskaidrojis, ka Balkānu ūnijas dibināšana gan neesot sagaidāma visdrīzākā laikā, bet šādu atrisinājumu jau tuvākā nākotnē „ievērojami atvieglo tas, ko mūsu tautas pašreiz dara". Kad ūnijas dibināšanas laiks būšot nobriedis, norādīja Dimitrovs, Austrumeiropas tautām būšot jāizlemj, kad un kā apvienoties un vai apvienošanos izdarīt federācijas vai konfederācijas veidā. Gluži nepieciešama esot Austrumeiropas valstu muitas ūnija. Balkānu valstu pašā saimnieciskā sadarbība nebūt neizslēdzot saimnieciskās attieksmes ar Rietumeiropu un citām pasaules daļām. „Mēs gribam radīt saimnieciskus un tirdzniecības sakarus ar Angliju, Franciju, ASV un visām Rietumeiropas valstīm", izteicis Dimitrovs, „bet uz vienlīdzības pamatiem. Mēs neļausim, ka šo valstu karteļi un koncerni diktē mums savu gribu."

UN Balkānu komisija paziņojusi visām 57 UN dalībniecēm valstīm, ka Albānija atbalstot Grieķijas dumpiniekus viņu centienos gāzt pašreizējo Grieķijas valdību. Tas nozīmējot UN pieņemtās Grieķijas rezolūcijas pārkāpšanu. Novērstas Grieķijas valdības un amerikāņu palīdzības domstarpības par sekmīgākajiem līdzekļiem dumpinieku likvidēšanai. Grieķu militārās personas vairākkārt bija sūdzējušās par amerikāņu nepietiekamo palīdzību. Arī grieķu prese bija uzbrukusi amerikāņu militārajai misijai. Saskaņā ar jauno vienošanos, Grieķijas kārtējā armija palielināta par 12.000 vīru, sasniedzot pavisam 132.000 vīru, bet nacionālās aizsardzības korpuss pastiprināts līdz 50.000.

Reuters ziņo no Londonas, ka Anglijas un ASV pārstāvji Londonā apsprieduši pagaidu plānus par zināma skaita angļu-amerikāņu aviācijas bāzu iekārtošanu Kirenaikā, galvenokārt pie Bengazijas un Tobrukas. Palestīnā esošo angļu karaspēku esot paredzēts pārcelt uz Kipru, Bengaziju un Tripolitaniju.

NYHT

Padomju robežsargi aiztur vilcienus ar angļu pasažieriem

RUNĀ PAR ŽUKOVA ATGRIEŠANOS VĀCIJĀ

Nakti uz sestdienu ceļā no Berlīnes uz Bilefeldu, 8 km no Marienbonnas, padomju robežsargi aizturējuši ātrvilcienu ar angļu un vācu pasažieriem un pārbaudījuši braucēju dokumentus. Neievērojot angļu pasažieru protestus, vilciens nobīdīts uz blakus sliedēm. Angļu pasažieri esot laisti tālāk ar nākošo vilcienu, bet vācieši pēc kontroles nosūtīti atpakaļ uz Berlīnes Šarlotenburgas staciju, iepriekš veselu dienu pavadījuši kontrolē. Nav zināms, kā bijis iespējams izdarīt vilciena kontroli, neatlaužot vagonu plombes, jo vilcieni cauri padomju joslai iet ar aizplombētiem vagoniem. Vakarrīt tai pašā vietā uz laiku aizturēts otrs vilciens.

„New York Herald Tribune" ziņo par Frankfurtē izplatītām baumām, ka esot sagaidāma maršala Žukova atgriešanās Vācijas krievu joslā. Šīs baumas vēl neesot apstiprinājušās, paskaidroja amerikāņu virspavēlniecības pārstāvis.

Maršals Žukovs bija pirmais padomju militārais gubernātors Vācijā. Okupācijas pirmajā laikā viņš sekmīgi sadarbojās ar rietumvalstīm, bet amatu atstāja 1945. g. rudenī. Vēlāk ziņoja, ka viņš esot Krimas kaŗa apgabala komandējošais ar štābu Odesā. Maršala Žukova aizstāšana ar maršalu Sokolovski amerikāņu militārajiem vadītājiem allaž esot palikusi neatskaidrota mīkla. Visvairāk to mēdza izskaidrot ar Padomju Savienības un ASV attieksmju atsvešināšanos. Runas par maršala Žukova iespējamu atgriešanos Vācijā radījušas lielu ievērību amerikāņu militārās aprindās Frankfurtē, jo no tā varētu secināt par pārvaldes vai politikas maiņu padomju militārajā valdībā.

Grāmatu nedēļā atcerēsimies ar veltem savas skolas

LATVIJA
LATVIAN NEWSPAPER
Nr. 7 (112) 1948. g. 27. janvārī
Ar autora parakstu vai iniciāļiem parakstītajos rakstos izteiktās domas nav katrā ziņā redakcijas domas.

LCK SĒDE

(Turpinājums no 1. lpp.)

LCK delegācijas vadītājs angļu joslā A. Trapāns informēja, ka latviešu iesniegumu un ierosinājumu sīkākai apskatei angļu joslas galvenais štābs sūtījis savu pārstāvi uz ārzemēm, kas pēc atgriešanās aicinās uz apspriedi. A. Trapāns uzsvēra, ka LCK jāturpina motivētu iesniegumu izdarīšana, lai pozitīvu atrisinājumu gūtu tādos kardinālos jautājumos, kā ģimeņu nešķiršanā, veco ļaužu, darba nespējīgo un invalidu izvietošanā.

E. Liepiņš ierosināja, lai LCK pūlas panākt latviešu pārstāvju piedalīšanos transitnometnēs. Pašreiz tajās darbojas visvairāk poļi un ukraiņi.

Ievērību pelna IRO ierosinājums par DP pārstāvju pielaišanu apspriedē Ženevā 12. aprilī. Angļu joslā notiek jau šo pārstāvju izraudzīšana. Paredzēts, ka apspriedē piedalīsies pārstāvji 22 profesijās. Baltijas tautu pārstāvjus izraudzīs prof. Fr. Gulbis. No Baltijas universitātes vadības brauks prof. Fr. Gulbis, no ārstiem prof. J. Primanis un doc. K. Jēkabsons, mežkopjiem inž. mežk. J. Bakuzis, inž. technologiem prof. Rozenauers, bibliotēku darbiniekiem prof. Rauns (igaunis) un sociālo nozaru darbiniekiem prof. Dunsdorfs un stud. R. Plūme. LCK pilnvaroja prof. Fr. Gulbi papildināt šo sastāvu ar vēl nepieciešamo profesiju pārstāvjiem. Citās profesijās pārstāvjus dos pārējās tautības. Amerikāņu joslā no IRO vadības vēl nav saņemts aicinājums par pārstāvju sūtīšanu. Pārstāvju izraudzīšanu izdarīs LCK amerikāņu joslas delegācija.

A. Trapāns ierosināja griezties ar iesniegumu pie IRO un Kanādas valdības, lūdzot noteikt darbos izbraukušo tautiešu ģimenes locekļu pārvešanas terminu. Angļu joslā aizbraucēju piederīgiem it kā iekārtošot speciālas nometnes ar labāku uzturu. Westward Ho akcija pierādīja, ka ģimenes var nonākt kritiskā situācijā un, ja ģimenes galva aizbrauc viens pats uz Kanādu vai Austrāliju, bažas ir vēl lielākas.

Runājot par emigrāciju, daži LCK locekļi principā krasi nostājās pret ... prombraukšanu no Eiropas. ... virzienā LCP sesijās un LCK sēdēs pārrunas turpinās jau 2 gadus. Prof. K. Kundziņš tādēļ izteica domas, ka nākotnē vienveidīgi iekārtot visas trimdas saimes likteni nebūs iespējams un tādēļ būtu lietderīgi mūsu centrālo pārstāvību darbu ievirzīt vairākās plāksnēs, rūpējoties par izdevīgāko izceļošanu, bet reizē padomāt arī par dzīves iekārtošanu Vācijā palicējiem.

Reģistrācijas jautājumā LCK savu agrāko lēmumu par nepiedalīšanos atcēla, uzdodot amerikāņu joslas apgabalu komitejām ziņot par visiem gadījumiem, kur reģistrācija notiktu pretēji instrukcijām.

Pārrunās izskanēja vēlējums panākt ciešāku sadarbību starp amerikāņu darbos esošām vienībām un LCK. Nākotnē iespējama jaunu vienību formēšana. Lai visus jautājumus sekmīgi izkārtotu, par sakarnieku pie LCK izraudzīja V. Janumu. Vēl uzdeva LCK administratīvi-juridiskās nozares vadītājam izstrādāt līdz nākošai LCP sesijai noteikumus par denunciācijas lietu reģistrāciju. Šis lēmums nāca kā secinājums pārrunām A. Valdmaņa lietā. Apstiprināja arī budžetu un piešķīra pabalstus.

H. M.

Ļoti kristīga vēlēšanās

Visu DP iekļaušanu vācu saimniecībā un visu pārvietoto personu priekšrocību likvidēšanu prasīja kristīgi sociālās ūnijas priekšsēdis Bavārijā Dr. Jozefs Millers, ko svētdien no jauna ievēlēja šinī amatā. Pēc Dr. Millera domām, DP esot galvenie melnā tirgus uzturētāji un lielākie spekulanti. Atņemot pārvietotām personām uz vācu iedzīvotāju rēķina palielinātās pārtikas devas, norādīja kristīgo bavāriešu partijas vadītājs, varētu sagādāt pārtiku daudziem tūkstošiem vāciešu.

Angļu joslā sākusies 12.000 DP reģistrēšana darbiem Austrālijā

Austrālijas imigrācijas komisija 16. janvārī paziņoja, ka angļu okupācijas joslā darbiem Austrālijā pieņems 12.000 DP un jau 17. janvārī Lībekā steidzami sāka to vervēšanu. Pirmajā dienā atsaucīgākie bija lietuvieši. Pieteikšanās visās Lībekas lielākajās nometnēs dzīvi turpinās. Komisijas pārstāvji paziņoja, ka pēc pārbaudēm nekavējoties notiks izbraukšana uz Ventorfas transitnometni. Lielā steiga DP vidū radījusi zināmu satraukumu, jo praktiski par braukšanu jāizšķiras dažu stundu laikā.

Austrālieši interesējas ne vien par vieniniekiem, bet ņem arī ģimenes — sākumā mazākas, ar 3—4 personām, bet vēlāk izceļošanas iespējas apsolītas arī lielākajām ģimenēm. Aizbraucējiem jāparaksta paskaidrojums, ka ģimenes galva ar mieru doties ceļā pirms saviem piederīgajiem. Darbā pieņem 18—45 g. v. vīriešus. Ja ir tikai sieva, tā var tūlīt braukt līdzi vīram. Paskaidrots, ka lielākajām ģimenēm uz aizbraukšanu vajadzēs gaidīt apm. 3 mēnešus, ja ģimenes galva labi strādās un ģimeni varēs uzturēt. Ja ģimenē ir bērni, tad var braukt arī līdz 50 g. v. cilvēki. Instrukcijā par darbiem Austrālijā ir runa arī par sievietēm, bet pirmajās dienās Lībekā reģistrēja vienīgi vīriešus, galvenokārt būvdarbiem un fabriku strādniekus.

Instrukcijā paskaidrots, ka ceļa izdevumus aizbraucējiem, arī ģimenēm, segs valdība un DP baudīs visas ārzemnieku tiesības Austrālijā. Valdība sagādās arī darbu un apmešanos. Būs atļauts iestāties arodbiedrībās. Pēc 5 gadiem iespēja iegūt Anglijas pavalstniecību. Sociālā aizgādībā imigranti ieslēdzami ar iebraukšanas brīdi Austrālijā. Darba līgums jāparaksta uz 1 gadu un darba vietu var mainīt tikai ar imigrācijas departamenta atļauju.

Austrālijas komisijas locekļi aizbraucējiem paskaidro, ka nekvalificēts strādnieks nepelnīs mazāk par 5,5 mārciņām nedēļā, kamēr parastā izpeļņa esot 10 mārciņas. Austrāliešu komisija ir ļoti stingra, lielu vērību velta veselības pārbaudei.

Pieaug jaukto laulību skaits

Latvieši svešumā daudzos gadījumos apprecas ar sveštautiešiem. „Piemēru netrūkst", raksta Lībekas „Latviešu Informācijas Biļetens" un turpina: „Arī tepat, Lībekā, kādā latviešu birojā un pārstāvniecībā laiku pa laikam topošie vīri, cittautieši, lūdz informāciju par savu līgavu pagātni."

Brīdinājumā par šīm laulībām tālāk lasām: „23 latvieši, kas pēdējos mēnešos Lībekā apprecējuši vācietes un lūguši tās uzņemt nometnēs, nav ne mazs, ne arī pārāk liels skaits šajā „aizgājēju" rindā, kuru grūti pārredzēt, jo par tām latvietēm, kas apprecas ar vāciešiem vai citiem nelatviešiem, īstos datus zina tikai šo tautību dzimtsarakstu nodaļas."

Arī vēstulēs no citām zemēm, kur šodien dzīvo latvieši, arvien vairāk ir ziņu par mūsu tautiešu laulībām ar ārzemniekiem.

Miljonāru atpūtas vietas

TRŪCĪGIE NEVAR NOSKATĪTIES BAGĀTNIEKU DZĪVE

VĒSTULE LATVIJAI NO ČILES

Esmu nokļuvis Dienvidamerikas tālos dienvidos. Tur vairs nerit parastā dzīve, nav dzelzceļu, nav apdzīvotu vietu, par pilsētām nemaz nerunājot. Ja uz kartes meklē Čīles pilsētiņu Osorno, tad ap 150 km dienvidaustrumos no tās, gandrīz uz pašas Argentīnas robežas atrodas Pulehuje. Dienvidamerikas miljonāri šajā pasaules otrajā galā necaurejamu džungļu vidū iekārtojuši varenu atpūtas kombinātu, kas sasniedzams tikai ar lidmašīnām. Atpūtas vietas centrā ir milzīga galvenā ēka ar greznām ēdamzālēm, deju grīdām, spēļu zālēm, rakstāmtelpām, kino, koncertu zāli, dūņu peldēm, slēgtu marmora peldbaseinu ar stikla sienām, golfa laukumiem, tenisa laukumiem un milzīgiem jājamo zirgu staļļiem. Klāt ir 2 km plats ezers ar motorlaivām, zēģelēšanu un Amerikas kontinentos izplatīto vizināšanos uz dēļa aiz joņojošas motorlaivas. Te atrodas arī kalns, kas izgāž karstus dziedniecības ūdeņus. Peldbaseins pastāvīgi pildīts ar šo avotu ūdeni.

Janvārī un februārī atpūtas vietā sabrauc daudzi Dienvidamerikas bagāti cilvēki. Ierodas arī ASV naudīgie komersanti. Kā šejienes cilvēki dzīvo un ko viņi ēd, patiešām grūti izstāstīt, lai cits, kas šos brīnumus nav redzējis, teiktam ticētu. Klimats šajā laikā tāds kā mūsu dzimtenē ap Jāņiem. Bieži līst un treknajās ganībās barojas lopi. Ir ļoti daudz puķu. Pašreiz sākas vasara. Zied tulpes, lefkojas, lilijas un jasmīnes. Šejienes skati ir īstas dzīvas gleznas. Andu galotnes uz Argentīnas robežas mirdz mūžīgā sniegā. Liekas, ka pāri visai pasaulei paceļas 7000 m augstais Osorno vulkāns, kas pa reizei ievaidas. Andu nogāzes, kur mēs dzīvo..., ... milzīgi zaļojošiem lapu kokiem. Mežs ir tik biezs kā mūris. To šķērsot var tikai pa izcirstām stigām.

Sezona šajā miljonāru paradīzē, bet citiem cilvēkiem nepieejamā zemes stūrī, beidzas marta sākumā, kad atpūtas viesi atgriežas pilsētās. Tad sākas lielais lietus periods. 10 mēnešus līst gandrīz bez apstāšanās un dzīve kļūst neiespējama. Es šajā atpūtas vietā esmu treneris. Bagātniekiem dodu norādījumus dažādos sporta veidos un spēlēs. Dzīvoju 1. šķiras viesnīcā, kas mani algo. 1. martā došos atpakaļ uz Santiago, kur priekšpusdienās strādāšu vācu ģimnazijā par fiziskās audzināšanas skolotāju, bet pēcpusdienās būšu aizņemts ar vieglatlētikas treneŗa pienākumiem Čīles populārākajā vieglatlētikas klubā Santiago.

Panākumus Čīlē nosaka pazīšanās popularitāte un naudas maka biezums. Naudas pūķi dzīvo pilnīgi savrupu dzīvi. Viņu sabiedrībā iekļūt gandrīz neiespējami. Bagātais nekad nedod roku nabagajam. Šo miljonāru garīgais aploks tomēr nožēlojami šaurs. Par mākslu, politiku un zinātni nemaz nav nozīmes runāt. Tādēļ jau arī tādā milzu pilsētā kā Santiago nav pat pastāvīgas operas. Ja opera būtu, tad māksla tiktu arī trūcīgajiem un tas bagātniekiem nepatīk. Viņi apmierināti ar pašreizējo kārtību, kad 2 vai 3 nedēļas viesojas kāda opera un visas biļetes izpērk naudīgie vīri. Arī slēpošana kalnos ir tikai bagātnieku ziņā.

Čīlē, tāpat kā daudzās citās Dienvidamerikas valstīs, krasi izdalās divi pasaules. Miljonāri dzīvo apskaužami izšķērdīgi, bet vienkāršā strādnieka dzīve nekādā ziņā nav rožaina.

Čīlē, janvārī.

Edg. Laipenieks

Jaunas DP apliecības

Visām IRO pulcināšanas nometnēs dzīvojošām pārvietotām personām, ieskaitot bērnus, izdos jaunas personas apliecības ar īpašnieka pirksta nospiedumu un ģīmetni, līdzīgi amerikāņu armijas apliecībām. Amerikāņu Eiropas virspavēlniecības civilo lietu pārvalde norāda, ka jauno apliecību izdošana nav nekāda pārbaudes akcija. Visiem līdzšinējo apliecību īpašniekiem izsniegs jaunās apliecības. Ar to domāts panākt nometnēs dzīvojošo DP aizsardzību un aprūpi. Jauno apliecību izgatavos divos eksemplāros, kas abi būs kārtēji numurēti. Duplikātus uzglabās oficiālajā nometnes reģistratūrā. Jauno apliecību saņems visi tiesīgie nometņu iemītnieki, ieskaitot bērnus. Marbeļu ... ģīmetnes nav vajadzīgas ... apliecības ... duplikāta.

IRO

Aizdedzināts krievu sakaru virsnieka auto

The Stars un Stripes no Minchenes ziņo: „Minchenē noticis starpgadījums ar krievu sakaru virsnieka kapteiņa Verņika auto. V. pl. 11.30 ieradies kazarmās, kur dzīvo ukraiņu un baltiešu pārvietotās personas. Kapteinis Verņiks ir repatriācijas sakaru virsnieks un to pavadījis amerikāņu kapteinis un 2 militārās policijas ierēdņi. Kad Verņiks ar saviem pavadoņiem iegājis kazarmju galvenajā ēkā, pie viņa šofera salasījies apmēram 300 cilvēku liels pūlis, kuram šoferis izdalījis repatriācijas literatūru. Šo literatūru pārvietotās personas nosaukušas par krievu propagandu, nobīdījušas šoferi pie malas, izkravājušas visu literatūru uz ielas un aizdedzinājušas. Šoferis, to redzot, iesteidzies kazarmju ēkā ziņot savam priekšniekam. Pa tam pūlis aizdedzinājis kapteiņa Verņika automašīnu. Izsaukti 50 MP, kuri uzturējuši kārtību turpmāko sarunu laikā. Aizejot krievu kapteini eskortējusi militārā policija, bet pūlis, kas pa to laiku atgriezies kazarmās, pavadījis to ar mežonīgiem saucieniem."

Kanādas studenti sola mūsējiem pārcelšanās iespējas

Latviešu studentu centrālā savienība apvieno visus studējošos latviešus ne tikai Vācijā, bet arī ASV, Austrijā, Beļģijā, Dānijā, Francijā, Italijā, Kanādā, Lielbritanijā, Holandē, Šveicē un Zviedrijā. Organizācijā ir ap 2500 akadēmisku locekļu. Nesen LSCS iestājusies Beļģijas latviešu studentu apvienība ar 7 locekļiem un Zviedrijas latviešu studentu novads ar apm. 100 dalībniekiem. Pavasarī paredzēts plašs latviešu studentu kongress Zviedrijā. LSCS pārstāvis Kanādā piedalījies lielā katoļu studentu kongresā Monriolā. Kanādas akadēmiskā saime gādā iespējas lielākam latviešu studentu skaitam ar ģimenēm pārcelties uz Kanādu. Parīzē studējošo latviešu stāvoklis grūts, jo stipendijas nesaņem, tāpēc katram pašam jāsagādā līdzekļi studijām. Italijā studējošiem universitātēs lekciju nauda augsta, bet tiem palīdz studentu fonds, kurā ziedojumus iemaksā prof. Ladusāns (Brazilijā) uc.

Visciešākā sakarā ar LSCS darbojas Baltijas kristīgo studentu apvienība (BKSA), kas ir oficiāli atzīta locekle Vispasaules kristīgo studentu kustībā Ženevā.

LSCS vāc ziņas par latviešu studentiem ārzemēs, lai iekārtotu kartotēku. Organizācija rūpējas arī par tbc slimniekiem un citiem nelaimīgiem, kuru materiālie apstākļi ļoti grūti. LSCS tāpēc sirsnīgi pateicas visiem, kas kaut kādā veidā atbalsta studējošos, jo sekmīgi mācīties un reizē arī intensīvi strādāt, sagādājot sev materiālos līdzekļus, ir gandrīz neiespējami. Savienība sagaida tautiešu materiālo un morālo atbalstu arī nākotnē.

Silvija Indrane

Organizē daiļamatniecības skati Kanādā

Plašāku sešu DP tautību daiļamatnieku darbu skati IRO nolēmusi rīkot Štutgartes pilī marta sākumā. Latviešu daiļamatnieku darbu izkārtošanu šajā skatē uzņēmusies Latviešu daiļamatnieku savienība, kurai eksponāti pieteicami līdz 10. februārim. Martā, pēc Štutgartes izstādes, daiļamatniecības skati domāts rīkot arī Frankfurtē vai Bad-Telcā. Bez tam daiļamatnieku savienība nolēmusi vienu darbu komplektu sūtīt uz Kanādu M. Vētram, kas tur rūpētos par šo darbu skates sarīkošanu. Šai vajadzībai darbi nododami savienībai līdz 31. janv.

Savienība nolēmusi izdot arī savu mēnešrakstu. Par redaktoru aicināts J. Kadilis.

Katru trešo dienu sarīkojums, bet 84 proc. strādā

DZĪVE VALKAS BARAKU NOMETNĒ

Tikai mazliet vairāk nekā pirms gada Nirnbergas tuvumā izveidojās latviešu un igauņu Valka. Šis laiks nometnes dzīvē iezīmējies vienīgi ar augšupeju. Vienu no pirmajām steidza luterāņu dievnama būvi. Savas baznīcas tagad ir arī katoļiem un pareizticīgajiem. Novārtā nav atstātas sabiedriskās un kulturālās vajadzības. Pārbūvētajā teātra namā iespējami pat lieli inscenējumi.

Jau 1947. g. beigās tautiešu vidū aizvien dzīvāka interese radās par pārskološanos. Vairāk nekā 10 dažādos kursos pašreiz ir ap 500 dalībnieku. Kursu tikko beigušas 150 šuvējas, 20 piensaimnieki un 8 putnkopji. Iedzīvotāju vajadzībām ir 33 saimnieciski pasākumi un darbnīcas. Valkas nometnes ļaudis nekad nav atbaidījis darbs. No visiem 3264 iemītniekiem, to vidū 2639 mūsu tautiešiem, darbā iesaistāmo ir 2357. Pašreiz strādā 1990, tātad 84 proc.

Pagājušā gadā katru trešo dienu nometnē bija kāds sarīkojums — teātra izrāde, koncerts, sporta sacensība, priekšlasījums utt. Drāmatiskā kopa nupat izrādīja J. Lejiņa „Nebrauc tik dikti". Rosīgs ir koris Dziesmu vairogs. Valkā gan vēl vienmēr nav YMCAs un YWCAs nodaļas. Sporta sarīkojumi notiek latviešu komitejas sarīkojumā un labā sadarbībā ar skolu. Jauniešiem ir iespējas apmeklēt baleta skolu.

Svētīgs izvērties sieviešu komitejas darbs. Dāmas rūpējas par invalidiem, tbc slimnieku uc dzīves grūtdienu atbalstīšanu, kas bijis iespējams tikai ar visu nometnes iemītnieku atsaucību. Šajā pat virzienā strādā arī Daugavas Vanagu nodaļa. Dažādie darbi un pasākumi nav pagājuši bez ķīviņiem, bet tādi jau mūsu trimdas dzīvē gadās visai bieži.

Pagaidām interese par tālāko izceļošanu bijusi samērā niecīga, atskaitot darba piedāvājumu Kanādā. Dokumenti sagatavoti 94 Kanādas braucējiem, bet vēl ir 119 tikotāju, kuriem joprojām jāgaida. Darbiem Beļģijā pieteicies 81 iemītnieks, no tiem 57 jau aizbraukuši, bet 6 atgriezušies atpakaļ nometnē. Pēdējo vidū 4 sūdzas par grūtiem darba apstākļiem, bet 2 vēlas strādāt savā arodā. Braukšanai uz Angliju pieteikušies 10. Uz ASV individuāli vēlas izceļot 31, Venecuēlu 21, Holandi 10 un Franciju 5.

Valkas plašās baraku pilsētas administrātors pašreiz ir K. Jēkabsons, nometnes komitejas priekšsēdis K. Brūveris un latviešu komitejas priekšsēdis J. Turks.

A. Lirums

Nometņu dzīve

MĒRBEKAS nometnē kāds tautietis sarakstās ar latviešu biedrības Edmontonā Imanta vadītāju K. Dobeli. Nesen saņemtā vēstulē paziņots, ka Edmontonas latviešu biedrība ievadījusi sarunas ar vairākām mežrūpniecības firmām, kas izteikušās gatavību nodarbināt savos uzņēmumos latviešu ieceļotājus. Edmontonas latviešu biedrība lūdz piesūtīt to nometnes iedzīvotāju sarakstu, kas pozitīva atrisinājuma gadījumā vēlētos izceļot darbā uz Kanādu. Akciju organizējusi pati Edmontonas latviešu biedrība. Pieteikšanās vēl nenozīmē saistības un konkrētu iespēju izceļošanai. Reģistrēties var ne tikai vieninieki, bet arī ģimeņu cilvēki ar piederīgajiem.

LĪBEKAS Marli nometnes latviešu komitejā ievēlēti Dr. A. Endelmanis, Dr. med. Alksnis, māc. J. Urdze un A. Salaks.

MEMINGENAS nometnē jaunatnes audzināšanas padomes prezidijā darbojas N. Reinfelds, A. Martinsone un P. Vilips.

ANGĻU okupāc. joslā, DP pārvietojoties no vienas nometnes uz otru, vasarā līdzi jādod 3, bet ziemā 4 segas. Repatriācijas gadījumā atļautas 2 un dodoties darbā uz Angliju visas attiecīgā iemītnieka esošās segas.

ANGĻU joslas latviešu nometnēs meklē 20—80 cilvēku darbam Holandē: 18—30 g. v. vīriešus ogļraktuvēm, 18—40 g. v. vīriešus un 18—35 g. v. sievietes tekstilrūpniecībai un 18—40 g. v. vīriešus metallrūpniecībai. Nevar pieteikties bijušie karavīri. Solīta arī ģimeņu pārvešana. Darba līgums jāslēdz uz 2 gadiem.

PAR MEMINGENAS YWCAs nod. priekšnieci izraudzīta L. Kleinberga, bet viņas vietniece M. Kalniņa.

Šim numuram pievienotas 2 lapaspuses, kuras saņem ATPŪTAI pasūtinātāji.

VĒSTULES REDAKCIJAI

J. Auniņš, Eslingenā

CAURBRAUCĒJI

Dažādu uzdevumu kārtošanai vienam otram tautietim gadās apmeklēt citas latviešu nometnes. Ja tur nav pazīstamu, kur var pārnakšņot, tad šāds apmeklētājs kļūst „caurbraucējs" un lūdz pārgulēšanai kopējās telpas.

Kādu nakti pamatīgi izsalos Valkas nometnes caurbraucēju istabā, kur par pārnakšņošanu jāmaksā RM 3.— Tur jau ilgāku laiku mitinājās arī kāda izskrīnēta pusmūža sieviete — vieniniece, kas bija grūti strādājusi pie vācu zemniekiem. Viņas līdzekļi izrādījās tikai dažas markas un, kārtojot atpakaļiekļūšanu nometnē, arī ēšanas ziņā viņa atradās neapskaužamā stāvoklī. Tomēr šī sieviete par pārgulēšanu katru nakti maksāja RM 3.—.

Citreiz gadījās būt Berchtesgadenas Insulas nometnē. Tur par gultas vietu ar 1 segu pārnakšņošanas izdevumi bija RM 3.— Apjautājoties kādam Insulas nometnes iemītniekam, izrādījās, ka dažu dienu Berchtesgadenā esot pat līdz 200 caurbraucēju. Ja nu vēl ir pareiza avīžu informācija, ka par telpu īrēšanu slēpotāju mītnei berchtesgadenieši iekasē 2200.— marku mēnesī, tad gribētos tā kā jautāt, cik gan viņi galu galā no savas tautības nabaga DP tūristiem nopelna?

Vai vispār nevar adzīt padomā par caurbraucēju naktsmītņu maksas pazemināšanu?

10 milj. marku zaudējumi Bavārijas 24 stundu ģenerālstreika dēļ

VĀCU JAUNATNE SAGAIDA „IZŠĶIRĪGU CĪŅU PAR BERLĪNES BRĪVĪBU UN DEMOKRĀTIJU"

Kāds amerikāņu saimniecības lietpratējs vērtē, ka 23. janvāra 24 stundu ģenerālstreiks Bavārijā radījis preču iztrūkumu par apmēram 10 miljoniem marku. Eksportam paredzētās preces būtu devušas ap 50.000 dolaru ienākuma. Ap 95% no preču iztrūkuma esot jāciež pašiem Bavārijas iedzīvotājiem, ja to neizlīdzinās ar pastiprinātu produkciju. Streiks visur noritēja bez starpgadījumiem.

Atsevišķie īslaicīgie streiki dažādās vietās Bavārijā 23. janvārī izvērtās par 24 stundas garu ģenerālstreiku, kurā piedalījās ap 1,3 miljoni strādnieku un ierēdņu visā Bavārijā. Darbus atjaunoja 24. janvārī pl. 0.00. Ģenerālstreiku izsludināja Bavārijas arodbiedrību savienība, protestējot pret to, ka Bavārijas valdība noraidīja savienības iesniegto septiņu punktu programmu. Streikoja arī visi satiksmes uzņēmumi. 23. janvārī Minchenē notika arodbiedrību rīkota strādnieku sapulce, kurā, pēc arodbiedrību pašu ziņām, piedalījās ap 70.000 personu.

Bavārijas militārās valdības šefs Vegoners paskaidroja, ka maizes devas samazināšana nākošajā devu periodā līdz 7500 gramiem esot izskaidrojama vispirmā kārtā ar vācu iestāžu nespēju un sadarbības trūkumu. Bavārijā maizes labības savākšana bijusi daudz nepilnīgāka nekā citos apgabalos. Paši vācieši 520.000 tonnu vietā līdz šīgada sākumam nodevuši tikai 424.000 tonnu.

Amerikāņu militārgubernātors Vācijā ģenerālis Klejs Vašingtonā preses pārstāvjiem paskaidrojis, ka viņš kongresam pieprasīšot atvēlēt apvienotās angļu-amerikāņu joslas pārtikas sagādei nākamajā budžeta gadā 700 miljonu dolaru, pret 450 miljonu dolaru šinī budžeta gadā. Summa aplēsta, izejot no 1800 kaloriju pamatdevas vācu normālpatērētājiem un rēķinoties ar jūtami labāku ražu nākamajā gadā.

Divjoslu saimniecības padome Frankfurtē pieņēmusi ārkārtējus noteikumus par visu pārtikas krājumu reģistrēšanu vācu privātajā ģimeņu saimniecībā. Zemniekiem sešas nedēļas no vietas jānodod viss sviests.

Amerikāņu militārā valdība Vācijā (OMGUS) paziņojusi, ka amerikāņu joslā turpmāk aizliegtas jebkādas vācu „tautas kongresa" sanāksmes. Šis pasākums mēģinot iedzīvotājiem iegalvot, ka tā esot visas vācu tautas atbalstīta organizācija, bet faktiski to atbalstot vienīgi komūnistu partija un vēl dažas sīkas organizācijas.

Liberāldemokratu, sociālistu un vēl dažas jaunatnes organizācijas Berlīnē nolēmušas organizēt rīcības komiteju, jo esot sagaidāma „izšķirīga cīņa par Berlīnes brīvību un demokrātiju". Vācijai atkal esot jāizšķiras, vai nu radīt jaunu diktatūru, kapitulēt vai arī saprasties kopīgai demokratijas un miera aizstāvēšanai. Pēdējie notikumi austrumu joslā, opozīcijas partiju apspiešana un mēģinājums piespiest iedzīvotājus pie paklausīga darba svešu mērķu labā esot pietiekami parādījuši, kas būtu gaidāms, ja Berlīnē un rietumu joslās nodibinātos tāds pats režīms. Tajā pašā laikā Frankfurtes kino teātros vācu publika sacēlusi troksni amerikāņu filmu chronikas izrāžu laikā, kad rādīts „amerikāņu draudzības vilciens" ar pārtiku Rietumeiropai. Skatītāji kliegusi: „Amerikāņi grib mūs nomērdēt badā!", „Vai tā ir demokratija", „Lai viņi iet uz elli!". Miers atjaunots tikai pēc vairākām minūtēm.

NYHT, BBC, DM

Top Rietumeiropas savienība

(Turpinājums no 1. lpp.)

Šveices valdība vēl oficiālu komentāru nav izdevusi, bet Reuters zino, ka, pēc iespaidīgiem politiķu izteikumiem spriežot, Šveice būs vienīgā Rietumeiropas valsts, kas nerģētu savienībā piedalīties. Šveices politiķi atkal uzsverot neitralitāti, ko tie gribot saglabāt. Šveices politiku vislabāk raksturojot tas apstāklis, ka šinīs dienās, kamēr šveiciešu delegācija Maskavā pūlas uzlabot saimnieciskās attiecības ar Padomju Savienību, pašā Šveicē gatavojas sagaidīt angļu un franču delegācijas, kas tur ieradīsies sagtavot Maršala plāna realizēšanu.

Franko Spānija nav oficiāli lūgusi uzņemt to savienībā, bet raksturīgā kārtā gan. Franko dienu pēc Bevina runas arī teicis lielu runu spāņu falangistiem, pateikdams, ka „laiks, kurā mēs dzīvojam, nav vis pēckara, bet drīzāk priekškara laiks". Franko sevišķi uzsvēris Spānijas antikomūnistisko stāju un apliecinājis, ka Spānija katrā brīdī ir gatava stāties komūnisma briesmām pretim. Stāvokli Grieķijā viņš nosauca par „paraugu tam, cik tālu Padomju Savienība ir ar mieru iet". Tai pašā dienā Madridē kļuvis zināms, ka ASV lietvedis Kelbertstons ielūgts medību saimniecībā Ziemeļspānijā kopā ar Spānijas ārlietu ministru Arajo. Domā, ka šais medībās pārrunās Spānijas un ASV attiecību veidošanos un neseno spāņu priekšlikumu pievienoties Maršala plānam.

Tad vēl tai pašā dienā publicēts projekts militāram paktam starp Spāniju un Argentīnu, kas principā jau esot pieņemts. Pakta projekts, pēc INS ziņām, paredzot uzbrukuma gadījumā pilnīgi koordinēt abu valstu militāros spēkus, bez tam paredzēta saimnieciska sadarbība abu valstu starpā.

Vispārākos komentāros Bevina priekšlikumam saprotams velti pašu angļu un franču laikraksti. Jau pieminētais Reutera diplomātiskais komentātors izsakās, ka diplomātiskā iniciatīva, ko tagad gribot pārņemt rietumu valstis, pēc angļu vēlēšanās izpaudīšoties vispirms šādos četros virzienos: 1. jāizveido Rietumeiropas teritoriju savienība, 2. konstitūcionāli pārkārtot Rietumvāciju, pēc iespējas ieklaujot tajā arī franču joslu, un vienoties par Rūras apgabala kontroli, 3. noslēgt veselu rindu līgumu ar arābu valstīm, tā radot drošības joslu Vidējos austrumos, 4. papildināt sadarbību ar Rietumeiropas valstīm, kas saņems atbalstu Maršala plāna ietvaros.

„New York Herald Tribune" ievadrakstā izsaka domu, ka Bevina runa mazāk iezīmējusi jauna politisko programmu, bet drīzāk esot veca politiska posma noslēgums. Kamēr vēl esot bijušas cerības vienoties [illegible], [illegible] šīs cerības izjaukt. Tikai pēc Londonas konferences izjukšanas kļuvis skaidrs, ka saprasties [illegible], vai vismaz nav cerību tik ilgi, kamēr Rietumeiropa paliek sakaldīta. Bevina plāna gala mērķis neapšaubāmi esot federācija, kas nebūtu noslēgta, bet ar laiku varētu izveidoties par Eiropas savienotām valstīm, ja Austrumeiropas valstis kļūtu brīvas un izteiktu vēlēšanos tām pievienoties. Pagaidām esot jāsāk ar mazumu. Sevišķa nozīme šai sakarībā esot veltāma sarunām par visu trīs Vācijas rietumjoslu apvienošanu.

ASV, Anglijas un Francijas sarunas par Rietumvācijas nākotni, ko visi komentātori saista arī ar Bevina plānu par Rietumeiropas savienību, pēc Reutera informācijas, notikšot no 17.—19. februārim Londonā. Kāds Anglijas ārlietu ministrijas pārstāvis paskaidrojis, ka svarīgākais uzdevumus būšot iztirzāt Rietumvācijas konstitūcionālo problēmu un nevis, kā nesen apgalvots, Vācijas ministru prezidentu Frankfurtes sanāksmes priekšlikumus par angļu un amerikāņu joslu pārvaldi.

PARLAMENTA LOCEKĻU VĒRTĒJUMS PAR BEVINA PLĀNU: TRIECIENS PADOMJU SAVIENĪBAI

Franču kreisā spārna laikraksts „Ce Coxir" komentāros izsakās, ka atkal reiz notiekot nepārprotama Rietumeiropas militāro spēku koposana ar skaidri antibolševistisku mērķi. Rietumu bloks neapšaubāmi aptveršot arī Rietumvāciju, ko amerikāņi un angļi pēc iespējas drīz gribot iesaistīt savā stratēģijā. Arī angļu liberālais „Manchester Guardian" uzsver nākošās Londonas konferences svarīgumu tāpēc, ka bez vienošanās par Rietumvāciju nevarot cerēt arī uz Rietumeiropas savienību. Rietumeiropa vispār pati vien nekad nevarot kļūt saimnieciski neatkarīga, jo tai trūkstot lauksaimniecības produktu, bet Vācija visā Rietumeiropas uzbūves plānā esot visvājāka vieta un uzliekot lielvalstīm vissvarīgākos uzdevumus. Līdzīgā garā, pēc Denas informācijas, izteikušies arī angļu parlamenta locekļi, kas nosaukuši Bevina runu par „triecienu Padomju Savienībai".

Pirmdien Londonā un Parizē vienlaicīgi publicēti komunikē, kuros pieteikti priekšdarbi Eiropas muitas ūnijas radīšanai. Pēc BBC informācijas sagaidāms, ka par šo jautājumu runāšot arī Romā.

Starplaikā turpinājas arī Maršala plāna iedzīvināšanas darbi. Romā ieradušās angļu un franču delegācijas trīs dienu atsevišķām apspriedēm ar itāļu pārstāvjiem, lai ievadītu visu 16 Maršala plāna valstu pārstāvju apspriedes par darba spēka problēmu, kas notiks Romā šai nedēļā.

Vašingtonā prezidents Trumens noteikti noraidījis Huvera priekšlikumu samazināt ASV naudas pabalstus Maršala plāna valstīm.

BBC, NYHT, NZ

K. Dziļleja

Viršu lauks

Zied mēļiem ziediem viršu lauks,
Iet vasara uz rudens pusi.
Vēl reta puķe dārzos plauka,
Beigs smaržot roze novītusi,
Un tukšs būs zemes smaržu trauks.
Tad liec pie zemes galvu klusi:
Te viršiem klāts tev spilvens jauks,
Te saulains miers un klusums —
dusi!

Francija devalvē franku

Francijas valdība sestdien noteikusi franka vērtību. Par vienu dolaru tirgotāji var iegūt 215 „eksporta frankus", bet visos citos darījumos atjaunojams brīvs naudas tirgus, t.i., franka vērtība var svārstītiem un to mainīs pēc kursa, kādu noteiķs apstākļi, kā tas priekš kara bija ar gandrīz visām valūtām.

Šumaņa valdība sestdien paziņojusi, ka eksporta franka vērtība turpmāk būs 214 franki par dolaru (līdz šim oficiālais kurss bija 120:1) un 864 franki par mārciņu sterliņu. Šonedēļ par likumprojektu spriedīs nacionālā sapulce.

Lielbritanija baidās, ka šāda franka devalvēšana varētu kaitēt arī mārciņas sterliņa vērtībai. Pret Francijas valdības nodomu protestējis arī starptautiskais valūtas fonds Ņujorkā un vairākas citas valstis.

BBC, NYHT

Preses polonēze Eslingenā

Nav nekādas oficiālas skaidrības, kā īsti jutās princese Elizabete un Filips Mountbetens, kad uz viņiem vērsās visas pasaules acis. Droši vien laimīgi un noguruši. Bet apmēram tikpat ievērojams varēja justies pāris, pie kura kājām pagājušo sestdienu visa Eslingena dejoja latviešu preses polonēzi — preses pile un drukas kļūdu velniņš.

„Ir gandrīz tāpat kā Rīgas preses ballē," intervijā izteicās preses pīle, kas, kā zināms, kļuvusi ļoti nopietna un domā pārskoloties par miera balodi.

„Balle okei," atrūca preses velniņš, kura astes vienreizīgo modeli, tāpat kā visas dekorācijas, bija zīmējis H. Gricēvičs.

Preses sarīkojumu atklāja Augusts Mitrēvics ar definīciju: „Prese ir tas, kas presē." Un pareizi: vēlāk ļaudis zālē bija tā sapresēti, ka kāds lieltirgotājs pat novilka svārkus, lai varētu iespraukties dejotāju pulkā. Starp presētajiem bija daudz Eslingenā vairāk neredzētu seju un tērpu kā jebkad. Jaunas sejas var pazīt no tā, ka, tās ieraugot, nav jādomā: „aha, toreiz mēs stāvējām rindā pēc siļķēm", bet jaunos tērpus var noteikt pēc garuma, ko vairs nevar saukt par īsumu. Tomēr vairums dāmu drosmīgi demonstrēja savu solidāritāti ar Vindzoras hercogieni, kas joprojām liedzoties valkāt svārkus līdz pusliela̅m. Taču katrs bija gatavojies sevi parādīt no spožākās puses. Pat Volfgangs Dārziņš, foreļu un feļetonu tematu makšķernieks, bija uzlicis jauno cepuri, kas palika ģērbtuvē, bet Dārziņa Zeva galva novietojās aiz mikrofona, lai, draudīgi smaidot, izteiktu par klātesošajiem piezīmes ar Šova asprātību un baušļu nenovēršamību. Viņam asistēja sporta žurnālists Harijs Mindenbergs ar domu graudiem à la Meimurs.

Īstā preses tempā noritēja slavenību parāde uz skatuves: dubultkvartets „Tēvija" dziedāja preses draugiem tikpat skaisti kā amerikāņiem, Mirdza Polikēviča pierādīja, cik jaunu un labu skaņu var piešķirt vecām un labām dziesmām, balets ar solistu Osvaldu Lēmani un Mirdzu Tillaku atdzīvināja atmiņas par Habanēru, vakara konferansjē Reinis Birzgalis skandēja Alant Vila vārsmas ventiņu izloksnē.

„Ilgi neesam tik lieliskā sarīkojumā bijuši," teica goda viesi, igauņu un lietuviešu žurnālisti. Taču tas bija tik vēlā vakara stundā, kad cilvēkam viss liekas vai nu ļoti labs, vai ļoti nelabs. Diezgan bēdīgi vēlāk izskatījās tie, kas preses kārdinājumiem bija izšķiedusi to naudu, ko tie citādi taču katrā ziņā būtu ziedojuši kādai trimdas skolai vai trūcīgo ģimeņu pabalstam . . .

Cilvēks, kas šini vakarā bija vismierīgākais, saucas Leo Švarcs. Pašreizējā nodarbošanās: preses biedrības sekretārs. Bet „Preses pīlē", (ko visiem pret labprātīgiem ziedojumiem sākot ar 1000 markām uz leju) Preses Pīles vārdnīcā par viņu lasāms: „Š — cilvēks, kas noorganizējis šo preses vakaru." Jautāts, kad un kur viņš domā ar tikpat labiem panākumiem rīkot nākamo preses balli, viņš atbildēja: „Tas ir pilnīgi skaidrs. Nesen taču paši avīzēs rakstījām, ka tagad iespējams sešos mēnešos aizbraukt uz Marsu."

Rita Liepa

Knuts Lesiņš

ZIEMSVĒTKI TĒVA MĀJĀS

STĀSTS

(7. turpinājums)

Esmu saģērbies un sāku uzpost gultu, kad ienāk Elgas jaunkundze un Edvīns, sārti, smaidīgi.

Mazā gaišmate tikko aizbraukusi, tādēļ arī brokastis visi paēduši. Krustmāte, mani žēlodama, nav ļāvusi modināt. Arvien viņai pret mani tāda saudzība kā toreiz, kad, zēns būdams, aizgulējos šai pašā sastatāmā gultā un vecāki jau bija piecēlušies. Tas bija skaistā vasaras rītā. Stundu vēlāk viņa modināja mani pati, pieceldama sēdus un izbraucīdama manas acis, kas pielija tik pilnas saules gaismas, ka vēl tagad kāda daļa tās aiztvērusies plakstos, tāpat kā viņas pieskārienu maigums manlem locekļiem. Toreiz viņa bija jauna, un es pieķēros viņai gandrīz vairāk nekā mātei. Tā bija zēna mīlestība . . .

Elgas jaunkundze izņem man no rokām segu un saloka; acīm redzot viņa tīko man atņemt gultas uzpošanas darbu. Viņas kustībās ir patīkami noskatīties, tās iedveš tādu labu paļāvību un bezrūpību: dari vien, kas pašam darāms, viss būs kārtībā!

Es eju mazgāties, tad sēstos viens pats pie brokastu galda. Īstenībā tas ir labi iznācis — es domāju — droši vien Edvīnam ar Elgas jaunkundzi vajaga divatā izrunāties; ja vēl trešais goda istabā, tad viņiem tiešām nav neviena stūrīša, kur patverties. Tādēļ es ēdu ilgi, tērzēdams ar krustmāti. Ar viņu ir viegli runāt: viss viņai zinkāro, piedevām ir tāda skaista sajūta, ka viss, ko saki, ir svarīgs . . . Tad es eju pie tēvoča viņa istabā, un te ir mazliet citādi. Man liekas, viņš tik labi uztver katru vārdu, kas teikts tikai skaņas dēļ, ka labāk teikt mazāk. Pie tam es zinu — Edvīns man to ir teicis — ka viņš izlasījis katru rindu, ko esmu sarakstījis. Es nekad neuzzināšu, ko viņš par to domā, nevienam viņš to nav stāstījis, un — nav arī vajadzīgs. Mums katram savs lepnums. Klusējot cilvēki bieži ir īstāki, nekā runājot. Mūs šķir ne vien pusotras paaudzes, bet kaut kas vairāk: mēs katrs esam cēluši savu pasauli; taču viņam ir jumts virs galvas, man — mākoņi, kuru vējotā rotaļā reizēm šķiet viss — un nekas. Bet varbūt vajaga visu apšaubīt, lai kaut kam ticētu.

Dienas gaismā tēva brālis tomēr izskatās tik vecs, pelēks un izdzisis; acis mirkšķinājas lēni, vērdamas izblāvušu zilumu. Ko gan viņš domā, tā dienām pusguļus pīpi kūpinādams? — Varbūt ir labi, ka cilvēkam pamazām izbalē acīs šīs mānīgās pasaules spilgtās krāsas un daba pati gādā, lai lietas, no kurām jāšķiras, pašas attālinātos, kā vakarblāzma dziestot noslēpj tuvos apveidus un izceļ tālos.

Taču tā nu gluži nava, ka tēvabrālim vairs nebūtu gar šo pasauli daļas un nepatiktu ne par ko vairs runāt. Viņš pats panāksies, ja vajaga, gabaliņu pretī, lai atrastu īsto tematu. Vispirms viņš atrod to, kas mani varētu saistīt; runā par manu tēvu un viņa jaunības dienām. Un tad šī runa izlīst pār tīrumiem, lauku un mežu un, lūk, viņa rokās jau atritināts Kairēnu māju plāns, kurā viņš man parāda, ko iecerējis, ko izdarījis un kas vēl palicis nepaveikts.

Kāds zemes gabals ir bijis viņa pasaule, kā lielās pasaules mazs, bet pilnīgs attēls; tā lielumam īstenībā nav nozīmes: ja nevari iemīlot mazumu, tad arī lielums neapmierinās, tiklīdz sāci apšaubīt kādu stundu, viss mūžs saligojas . . . To tēva brālis, protams, nepasaka, tāpat kā koks nevar pateikt, kādēļ viņš aug.

Lūk, stilizētām eglītēm un krūmāju aplīšiem noklāts trissttūris — mežs; to es tik labi atceros kopš vakardienas, un mēs abi apklustam. Dievs zina, kādēļ tas tiek tā sargāts — ne lietas kokiem, ne malkai, bet — lai viņš aug. Ja nebūs meža, nebūs tēva brāļa, varbūt nebūs Kairēnu, katrā ziņā ne vairs to, kas mūs patlaban abus saista. Dzejas, cik zinu, tēva brālis nelasa, bet mežs viņam vajadzīgs. Viņš nemaz uz to bez sevišķas vajadzības nealzstaigā, jeb varbūt vasarā kādu reizi, kad neviens to nemana . . . Viņam pietiek zināt, ka tas ir tur, kur plānā apzīmēts zaļi raibais stūris. Tad viņš var mierīgi gulēt gultā un pīpēt.

Es atceros, ka kāds ilgi ārzemēs sabijis diplomāts reiz sūrojās: vai tad nevarētu Latvijā krustcelēs ierīkot kafejnīcas? Tādas glītas — baltas, zaļu jumtu un sarkanu lieveni. Cik tas būtu jauki: dabas tuvums un smaržīga kafijas tase uz balta galdauta. Garām brauc zemnieki slaidās linijdroškās dzeltāniem riteņiem . . . Nē, ko mans tēva brālis darītu kafejnīcā? Un vai viņam nācis prātā kādreiz iedomāties, kādā krāsā varētu būt riteņi? Ar krāsu nebrauksi! — Es saprotu, ka viņam nevajaga ne tālruņa, ne elektrības, ne radiofona, ne jaunu mēbeļu. Nekā viņam nevajaga. Pietiek ar mežu mājas galā un pīpi zobos.

Es pieklauvēju un pabāžu galvu goda istabas durvīs.

„Ko nu klauvē kā ūtrupnieks pirmdienā. Ja esi labs un drošs cilvēks, nāc iekšā!" Edvīns sauc. „Čemurnieks, nelaiķis, pēc tādas klauvēšanas gāza bises lādiņu pa atslēgas caurumu, gandrīz pristavam pogas apskādēja . . . Bet lielā daļa pašam sagāja bārdā. Taču izlika trako veci no mājām par dēlu parādiem . . ."

„Ne tev bises, ne bārdas, ne parādu," es saku smiedamies, bet skaidrs: man ir misējies. Reizēm pieklājība nebūt nav smalkums. Un ja tā īsti sevi papētu, tad uz klauvēšanu mani dīdīja mazs velniņš. Nu — lai jau! Elgas jaunkundze neizskatās tik vārga, ka nevarētu pati sevi aizstāvēt. Un par brālēna skaļo valodu man maz bēdas. Ko viņš izteicis — tas no sirds ārā. Pie tam — man liekas — viņš mazliet dižojas Elgas jaunkundzes klātienē. Šo prieku es viņam novēlu.

Varbūt tas ir arī vienīgais, kas viņam palicis. Es jūtu: kaut kas ir noticis. Viņi abi sēd blakus pie loga un izliekas jautri, bet tā ir zaudētas spēles jautrība, skumja labvēlība vienam pret otru: saglabāsim tik, cik ir bijis laba.

Edvīna vaibsti atlaižas un dzievietes klātienē, kā tas notiek pat ar visnoslēpumainākiem raksturiem, viņš pēkšņi kļuvis skaidrāk saskatāms. Viņa seja ir maiga, pat vientiesīga, viņš ir vecākā brāļa mazliet izplūdis atlējums: kas Artūram asums un iecirtība — Edvīnam jokdarība un mazliet lielīga paļāvība; viņā nav nedz noslēpumu, nedz traģikas. Šai brīdī, kāds viņš te sēd, viņš ir viss un pilnīgs, vairāk mātes nekā tēva dēls. Tādēļ viņš visiem patīk. Blakus viņam Elgas jaunkundze izskatās tumša, skaista un sarežģīta. Pie tam viņa vērš man [illegible] pētīgu un uzmanīgu, drusku samiegtu aci: maza vīpsna, varbūt paskumja, un visvairāk — niknas zinkāres. Ko esmu viņai nodarījis? Klauvējiens pie durvīm nevarētu dot pietiekama iemesla tādam skatienam. Liekas, viņa gribētu redzēt man cauri . . .

Es apgriežos smaidīdams un paskatos sev aizmugurē.

„Kas tev?" Edvīns prasa. „Vai kāju aizdurvī ieravi?"

„Man liekas, Elgas jaunkundze grib kaut ko redzēt, kam stāvu priekšā."

„Tikai jūs pašu, Kalves kungs."

„Echē!" Edvīns rēc. „Tikko pieklauvē, tūlīt sauc par kungu! Kad es tikšu tādā godā!?" Viņš smīn, mazliet viltīgi: rādās, viņš pats te kaut ko sarežģījis un priecājas kā bērns par izdevušos spridzekli; varbūt šai priekā ir arī kāda atriebības tiesa Elgas jaunkundzei. Esmu negribot ierauts kādā spēlē, kas man jāmācās. Bet tā acīm redzot vairs nav bērnu spēle: kuram cūkas? Elgas jaunkundzes smaids kļuvis pavisam citāds.

(Turpinājums sekos)

Chronika

„Laika" paplašinātajā Ziemsvētku numurā žurnāla redakcija izsludināja godalgas labākiem literāriem darbiem, kas iespiesti mēnešraksta pag. gada gājumā: pa vienai godalgai daiļprozā (RM 2000.—), lirikā (RM 1500.—) un apcerējumos (RM 1500.—). Redakcija nav vēlējusies darbu izvēlei izraudzīt lietpratēju komisiju, bet šo izvēli uzticējusi pašiem lasītājiem. Tā izsūtījusi aptaujas kartītes un lūgusi tās izpildītas atsūtīt atpakaļ līdz 31. janvārim. Tā kā svētku un pēcsvētku laikā pasta paku saņemšana stipri aizkavējās un daudzi lasītāji svētku numuru dabūja vēlu, „Laika" redakcija termiņu atbilžu piesūtīšanai pagarinājusi līdz 10. februārim.

DP mākslas un daiļamatniecības izstāde notiek Hanoverā no 18.—31. janvārim. Piedalās latvieši, lietuvieši, igauņi, poļi, ukraiņi un ungāri. Izstāde notiek IRO britu joslas direktora ģenerālmajora Fanševa protekcijā. Katrai tautībai ierādīta atsevišķi telpa, pie kam šīs telpas iekārtošana un eksponātu izvēle bija uzticēta katras tautības izstādes rīcības komisijai. Iespējams, ka izstādi pagarinās līdz 7. aprīlim ārzemju interesentiem, bet izcilākos eksponātus paredzēts apvienot reprezentatīvā skatē, kuru sarīkotu lielākās Eiropas galvaspilsētās. Izstādes atklāšanas dienā notika arī DP mākslinieku koncerts Bethovena zālē. Latviešus reprezentēja dziedone [illegible] Sepe un Mērbekas latviešu koris dirigenta K. Lietiņa vadībā.

P. P.

Akrobati futbola laukumā un naudas plūdi hipodromā

VĒSTULE LATVIJAI NO DIENVIDAMERIKAS

Mūsu skrējējs un slēpotājs Edgars Laipenieks atradis darbu Čīlē un ir turienes lielākā vieglatlētikas kluba Santiago treneris. Laipenieks raksta, ka viņš kopā ar Čīles vieglatlētu vienību cer ierasties olimpiskajās spēlēs Londonā. Mūsu sportists arī uzzinājis, ka kāda Argentinas kluba vieglatlētikas treneris ir Stanislavs Petkēvičs — bijušais Latvijas rekordists skriešanā un mūsu krāsu reprezentants 1928 g. olimpiskajās spēlēs Amsterdamā. Vēlāk Petkēvičs pārgāja Polijas pavalstniecībā. Čīle ir Dienvidamerikas 1947. g. spēcīgākā valsts vieglatlētikā un Laipeniekam tur būs plašs darba lauks. Šodien ievietojam mūsu sportista vēstuli par sporta dzīvi Dienvidamerikā.

Brazilijas galvaspilsēta Rio de Žaneiro. Sēžu slavenajā Flamengo stadionā. Notiek izcila sacensība Brazilijas futbola meistarībā. Nepārtrauktas limuzīnu rindas atved desmitiem tūkstošu skatītāju. Kad milzīgajās tribīnēs jau ir ap 80.000 cilvēku, laukumu pārsalc gaviles: ierodas futbolisti. Flamengo vienības tērpi ir melni ar sarkanām svītrām, bet Flamanenso spēlētāji ģērbti viscaur balti. Laukums liekas gluds kā sega. Visapkārt reklāmu mudžeklis. Vairums spēlētāju ir krāsainie, daži pat pilnīgi melni.

Un tad sākas spēle. Fantastiskie stāsti par dienvidamerikāņu futbolu ir īstenība. Ikviens spēlētājs liekas tik ātrs kā sprinters. Reizē viņš ir arī akrobats. Saspēles tik precīzas, ka bumba reti kad nonāk pie pretinieka. Ar galvu vai kāju katrs spēlētājs bumbu uztver skrējienā. Temps ne brīdi neatslābst. Pretiniekam atliek doties aizsardzībā. Kad bumba ir 20 vai 30 metru no vārtiem, seko pusaugstas piespēles vārtu virzienā. Galvenā cīņa risinās apmēram pie 11 m soda sitiena atzīmes. Attiecīgās piespēles laikā vislielākā ātrumā tur traucas gandrīz visi uzbrucēji un sitienu asuma ziņā mēģina viens otru pārspēt, šos sitienus izdarot vienmēr pirms tam, kad bumba vēl nav pieskārusies zemei. Tā spēlējot, kā pie vieniem, tā arī otriem vārtiem izveidojas satraucoši mirkļi. Ja te izpaliktu vārtsargu nepārspējamā veiklība, tad, liekas, vārtu birums būtu ļoti liels. Taču seko vārtsargu visliekākie lēcieni un jau par zaudētiem domātie vārti — glābti. Viss tas skatītājos rada tādu atsaucību, ka lielās tribīnes draud sagāzties.

Spēle beidzas 1—1 neizšķirti, un abi Brazilijas meistartitula kandidāti iegūst pa punktam. Pēc lieliskās cīņas pretinieki sadodas rokās un apkampjas. Vienīgi skatītāji vēl kaut ko žestikulē un debatē. Portugaļu valodas nelielā zināšana man tomēr neļauj noslēpumus atklāt.

Es redzu un saprotu, ka jebkurš Dienvidamerikas futbola stadions ir par mazu, lai apmierinātu ļaužu intereses. 1950. gadā Rio de Žaneiro notiks pasaules meistarsacīkstes futbolā. Šim gadījumam brazilieši tāpēc būvēs pasaules lielāko sporta stadionu 170.000 skatītāju. Būs 110.000 sēdvietu un 60.000 stāvvietu.

Atkal Rio de Žaneiro. Šoreiz atrodos hipodromā. No te gūtajiem iespaidiem esmu pilnīgi pārsteigts. Viss izveidots kā pasakā. Skrejceļa garums — 2 kilometri. Sacensību pilnīgai norisei var sekot tikai ar tālskatu. Risinās vienīgi auļošanas sacīkstes. Žokeji atgādina 10—12 g. v. zēnus. Tik viegli izmeklēti visi šie jātnieki. Zirgi ir kā gleznās. Nezinu viņu spējas, kādēļ totalizātorā spēlēt neiedrošinos.

Visapkārt skrejceļam saceltas ļoti greznas privātas tribīnes. To ieeja stingri apsargāta. Atzveltņu krēslos atgāzušies Brazilijas miljonāri. Vienā pašā sacensībā viņi zaudē miljonu kruzeiru (20 kruzeiru ir 1 dolārs), bet nepamirkšķina ne aci! Nākošajā skrējienā uz spēles jau atkal ir miljons. Šī ļaužu šķira nekā neziņa par rūpēm.

Ir savāda sajūta, kad pēc visa redzētā jākāpj autobusā, kur ir tikai krāsainie ļaudis, jo baltie no sacensībām mājās aizbrauc savos limuzīnos.

Ekvadoras galvaspilsēta Guaiakuila. Tā šoreiz ir arēna Dienvidamerikas meistarsacīkstēm futbolā. Sacenšas 7 valstu vienības. Nav vienīgi pagājušā gada 2. vietas ieguvēju braziliešu. Viņi nepiedaloties saimniecisko grūtību dēļ. Faktiskais iemesls gan esot pavisam cits. Pagājušā gadā Brazilijas — Argentinas valstu sacīkstē Buenos Airesā brazilieši netīšām savainojuši kādu argentīniešu spēlētāju. Laukumā uzskrējuši Argentinas policisti un ar gumijas nūjām pamatīgi piepēruši viesu futbolistus, kāpēc brazilieši šogad atteikušies braukt uz Ekvadoru.

Dienvidamerikas jaunais futbola meistars ir Argentina, 2. Paragvaja, 3. Urugvaja, 4. Čīle, 5. Peru, 6. Ekvadora, 7. Brazilija. Ekvadorā pašreiz ļoti karsts, kāpēc visas futbola sacīkstes notiek naktī, pie mākslīga apgaismojuma. Dienvidamerikas meistarības izcīņa risinājās jau 15. reizi. Arī pērn uzvarēja Argentina.

Dienvidamerikas tikko aizvadītās meistarsacīkstes atkal bija bagātas dažādiem starpgadījumiem, kaut arī pirms sacensībām Ekvadoras valsts prezidents speciālā runā aicināja futbolistus cīnīties godīgi, kā tas pieklājas īstiem sportistiem un katoļiem. Šie vārdi tomēr ātri aizmirstas . . .

Edg. Laipenieks

JAUNS BASKETBOLA VEIDS ARGENTĪNĀ

Argentinā lielu popularitāti ieguvis „Equestrian Basketball" — jauns basketbola paveids. Katrā vienībā spēlē 5 jātnieki uz argentīniešu straujajiem zirgiem. Grozi ir divi reizes lielāki nekā parastajā basketbolā un nav nostādīti horizontāli, bet, līdzīgi futbola vārtiem — vertikāli. Bumbai apkārt ir roktura veida metalla stīpiņas. Ja jau pat polo spēle ārpus Argentinas nav guvusi sevišķu popularitāti, tad tādu grūti paredzēt arī šim dīvainajam basketbolam.

Vircburgas YMCA — Daugavieši 48—34 (28—17)

Ļoti labā sadarbībā Vircburgas YMCAs basketbolisti sacīkstē Vircburgā uzvarēja Gisenes Daugaviešus 48—34 (28—17). Iespaidīgāko darbību nodemonstrēja Miezītis, Rings un F. Blicavs. Vircburgiešu labā Miezītis ieguva 18 p., V. Blicavs 12, Rings 8, Lerchs 6, F. Blicavs 2, I. Blicavs 2, Pērkons, Raiskums un Baikštiso, bet Daugaviešiem Bumbiers 10, Tilmanis 8, Šulcs 7, Vītols 6, Štāls 3 un Bērziņš 0. Sacīksti vadīja vircburgieši Pastenieks un Drava.

G. Grieze

DAŽOS VĀRDOS

Apvienoties ar komūnistiem pēc četru dienu debatēm nolēmuši Itālijas sociālisti, ar divu trešdaļu balsu vairākumu.

18 miljonus dolaru mantojusi vācu stenotipiste Urzula Bauere un viņas brālis. Abi jaunie vācieši, kas dzīvo Berlīnes franču joslā, tikai tagad saņēmuši ziņu, ka šo milzu naudu viņiem atstājusi vecāsmātes māsīca, kas mirusi Amerikā jau 1938. gadā.

11 padomju žurnālisti sākuši 12 dienu ceļojumu pa amerikāņu joslu. Viņi apmeklēs amerikāņu militārās valdības iestādes, vācu fabrikas un DP nometnes.

45.000 t lielo bazes kuģi „Midway" atsauks no ASV Vidusjūras flotes pārbūvēm, kas maksāšot 1 milj. dolaru. Pa to laiku uz Vidusjūru nosūtīs citu bazes kuģi.

No Ribentropa-Molotova sarunu protokoliem, kas publicēti ASV, starp citu redzams, ka 1940. gadā Vācija pārmetusi Padomju Savienībai, ka tā ieņēmusi Baltijas valstis un Besarabiju, iepriekš neinformējot Berlīni, un okupējusi arī Vācijai apsolīto Lietuvas daļu. Publicētos dokumentus domāts izplatīt arī civiliedzīvotājiem Vācijā.

Dienvidslavijai esot atombumba, turbīnu lidmašīnas un 150 divīzijas karaspēka „reakcijas galīgai iznīcināšanai", tā, pēc Triestas laikraksta „La Voce Libera" ziņām, slepenā runā kumūnistu partijas izpildkomitejai Zagrebā 1947. g. 18. novembrī esot izteicies maršals Tito. Laikraksts runu publicējis tikai mēnesi pēc iegūšanas, jo iepriekš esot pārbaudījis tās autentiskumu. Runu publicējis arī kāds franču degollistu laikraksts.

Kanādas ieceļošanas birojs Heidelbergā paskaidrojis, ka vāciešiem vēl nav iespēju iecelot Kanādā.

Agrākās Buchenvaldes koncentrācijas nometnes apmeklēšana liegta amerikāņu žurnālistiem, kas patlaban apciemo Vācijas krievu joslu.

Trumena, Staļina un Etlija tikšanās ierosinājumu pēdējais noraidījis kā pašreiz nepiemērotu.

Diplomātiskos koferos no Padomju Savienības mēģinājuši izkontrabandēt divus spāniešus Argentinas vēstniecības Maskavā locekļi.

Speciālvilcieni ar materiāliem un vācu lietpratējiem laiku pa laikam dodas ceļā no Berlīnes krievu sektora uz Dienvidslaviju.

Ziemeļpola apgabalā reizēm sastopas ASV un PSRS lidmašīnas izlūkošanas lidojumos. Padomju lidmašīnas reizēm pat nokļūstot virs Alaskas, bet amerikāņu — līdz Sibirijai ziņo „Nouvelles de France".

Izlases lidotāju vienību sastādīšanai Anglijā tik mēnesi iesauks 100 jaunekļu 17—21 gada vecumā. Tos apmācīs jauno angļu turbolidmašīnu apkalpošanai. Apmācības pa daļai notiks Dienvidrodēzijā, Afrikā.

Sprāgstbumba nomesta pagājušajā nedēļā pie Grandhoteļa Nirnbergā, kur dzīvo lielākā daļa militārās tiesas personāla. Kaut gan viesnīcas ēdamzāle tai brīdī bija pilna, neviens nav cietis.

KĀ KOMŪNISTI PĀRŅĒMA MANU VALDĪBU . . . .

KO BIJUŠAIS UNGĀRIJAS MINISTRU PREZIDENTS FERENCS NADŽIJS PATS RAKSTĪJIS „SATURDAY EVENING POST"

(3. turpinājums)

Biju kopā ar Staļinu pavisam septiņas un pusstundu. Viņš mācēja, bez sevišķiem solījumiem, radīt iekmi, ka krievi ir labvēlīgi: varot gadīties, ka padomju pārstāvji Ungārijā mazliet pārcenšas, bet galu galā viss būšot labi.

Drīz pēc atgriešanās Ungārijā saņēmu vēl vienu Staļina labvēlības apliecinājumu man personīgi — man uzdāvināja Ziss automobili, kas izgatavots Krievijā, bet, kā vēlāk atklāju, izmantojot daudz amerikāņu daļu.

Jūnijā vadīju misiju uz Ameriku. Guvu lielus panākumus. ASV solīja atdot mums Ungārijas zeltu rezerves 32 milj. dolaru vērtībā, ko amerikāņu armija bija atņēmusi vāciešiem, un atdot mums mūsu Donavas floti, kā arī palielināt kreditu amerikāņu preču iegādei no 10 uz 15 milj. dolaru. Zelta atdošana mums ārkārtīgi palīdzēja nostiprināt mūsu valūtu.

Amerikā mēs redzējām tādu dzīves standartu un labklājību, kādu nekad agrāk nebijām redzējuši. Mazais, sīkais Rakošijs, mans komūnistiskais ministru prezidenta vietnieks, raudzījās uz visu kārīgām acīm, bet apspieda jebkādu apbrīnas izpausmi.

Vienu dienu ieraudzījām vīru apdilušās biksēs. Tas bija kāds laukstrādnieks. Rakošija asās acis saskatīja to uzreiz. „Re!" viņš triumfēdams iesaucās, „arī Amerikā ne viss ir krējums!" Vēlāk mums rādīja dažas salikšanai sagatavotas mājas, kas bija tiešām brīnišķīgi iekārtotas. Tas bija ciets rieksts Rakošijam. Redzēju, kā viņš kritiski raugās apkārt. Beidzot viņš izgudroja, ko teikt.

„Ja šinīs mājās reiz iekļūs blaktis," viņš teica, „tad tās nekad vairs nevarēs iznīdēt."

„Bet," teica kāds cits no mūsu delegācijas," liekas, ka Amerikā gan daudz blakšu nav."

„Vai tad nezināt," atrauca Rakošijs, „ka blaktis cēlušās Amerikā un no turienes ievazātas Eiropā un pēc tam Krievijā!"

Nadžijs ar pavadoņiem ASV apmeklējuma laikā. Nadžijs ir vīrs tumšajā uzvalkā pa labi, vīrs priekšā pa kreisi ir ungāru komūnistu līderis Rakošijs.

Kad atgriezāmies, Ungārijā sākās jaunas grūtības: uzbrukumi sīksaimnieku deputātiem, sistēmatiska visu nekomūnistisko valsts ierēdņu nomelnošana, tāpat arī nekomūnistu apvainošana policijā un armijā. Ja tam pretojās, atbildēja ar demonstrācijām un komūnistu draudiem rīkot pilsoņu karu. Sāka izpausties cita bīstama parādība — komūnisti gan ar draudiem, gan ar kukuļiem ieguva savā pusē vīrus, par kuriem bijām domājuši, ka varam uz tiem paļauties.

Par spīti visam tam, valsts atjaunošana turpinājās. Tauta, joprojām labās cerībās, strādāja drudžainā tempā. Zemnieki, par spīti sausumam, ievāca ražu, kas novērsa bada briesmas.

1946. gadā Ungārijas zemnieku savienība ierosināja sarīkot zemnieku masu sanāksmi Budapeštā svētā Stefana dienā, kad ungāru tauta pēc senas tradicijas mēdz pulcēties galvaspilsētā. Ģenerālis Sviridovs to aizliedza. Pēc manas iestāšanās, viņš beidzot atļāva sanāksmi, ja to atliktu uz 7. septembri. Acīm redzot viņš domāja, ka sanāksme bez svētku dienas tradicijām nesaistītu ļaudis no attālākiem apgabaliem.

Pat es pats biju pārsteigts, kad redzēju, cik milzīgs skaits ļaužu devās uz galvaspilsētu no visām Ungārijas malām. Vairāk nekā pusmiljons pārpludināja Varoņu laukumu Budapeštā. Visvairāk bija sīksaimnieku piekritēju.

Uz augstās platformas, ko greznoja Ungārijas karoga krāsas, visaizdomīgākie viesi bija Sviridovs un viņa palīgi. ASV sūtnis Šenfelds mierīgi bija ieņēmis vietu lejā pūļa vidū.

Tad notika viens no tiem neparedzamajiem starpgadījumiem, kas dažkārt ietekmē vēstures gaitu. Virs pie skaļruņa ziņoja par kungiem uz platformas, un teica, ka esam pagodināti ar ģenerāļa Sviridova un citu lielās Padomju Savienības pārstāvju ierašanos. Bija klusums, tad paškidri aplausi.

Drīz pēc tam reporteris pamanīja amerikāņu sūtni Šenfeldu un teica, ka mūsu vidū ir arī ASV pārstāvis. Pūlī sākās spontāna aplausu vētra, kas nemaz negribēja mitēties. Tā, acīm redzot, bija pateicība par UNRRAs pārtiku, kas bija paglābusi veselus apgabalus no bada, kā arī tā fakta apzināšanās, ka ASV bija vienīgā lielvalsts, kas patiesi cēlsirdīgi mums palīdzējusi.

Es nevaru precīzi izsvērt šīs epizodes ietekmi uz krieviem. Bet tā pierādīja, ka komūnistu pārliecināšanas un propagandas kampaņa, kas bija darbojusies Ungārijā 18 mēnešu, cietusi pilnīgu neveiksmi. Tagad pienāca kārta skarbākai intrigu un terrora kampaņai.

Es gāju tālu — varbūt pārāk tālu — lai nāktu pretim komūnistiem. Bet, ja mūsu koalicijas valdību izjauktu un sekotu komūnistu rīkotas nekārtības, krieviem būtu labs iemesls iejaukties, lai „atjaunotu kārtību" un pārvērstu mūs par marionešu valsti kā Poliju, Rumāniju un Bulgāriju. Par spīti tam, es pretojos komūnistu mēģinājumiem noenkuroties mūsu saimniecībā ar visiem līdzekļiem un ar visu stūrgalvību, kas man bija. Tagad saprotu, ka esmu dzīvs piemērs tam, ka ar komūnistiem nav iespējami kompromisi.

(Turpinājums sekos)

Vācu iestādēm jāuzlabo nometņu apgāde

AUSTRIJĀ PĀRVIETOTĀM PERSONĀM JĀMAKSĀ PAR UZTURU UN DZĪVOKLI

DP apgāde ar pārtiku apvienotās angļu-amerikāņu joslas dienvidu zemju nometnēs bija pārrunu temats divu dienu ilgai amerikāņu militārās valdības un IRO pārstāvju konferencei Frankfurtē, piedaloties apvienotās joslas pārtikas ministriem. Apspriedē it sevišķi pieprasīja labāku vācu iestāžu sadarbību DP nometņu apgādei ar pārtiku, norādot, ka vācu saimniecībai jāsagādā tikai 1550 no DP devā paredzētajām 2000 kalorijām dienā uz personas, jo iztrūkumu sedz IRO — gan no vācu pārtikas krājumiem, bet izlīdzinot to ar saviem pārtikas ievedumiem no ārzemēm. Kopš 1947. g. 1. oktobra IRO ievedusi, starp citu, 10.594 tonnas miltu, 278 tonnas tauku, 585 tonnas piena pulvera, 559 tonnas gaļas, 65 tonnas siera un 7 tonnas cukura pārtikas krājumu izlīdzināšanai apvienotajā joslā.

„New York Herald Tribune" ziņo, ka jau kopš vairākām nedēļām visām veselām personām Austrijas amerikāņu joslas DP nometnēs pašām jāmaksā par savu uzturu un dzīvokli vai arī jāatstāj nometnes. Tādā gadījumā jāzaudē arī visas pārējās DP tiesības, atskaitot tiesības repatriēties. No maksas par pārtiku un dzīvokli nav atbrīvoti nedz bēgļi, nedz rasisku, reliģisku vai politisku apstākļu dēļ vajātie. Austrijas amerikāņu joslas nometnēs dzīvo ap 70.000 DP, bet pavisam kopā ap 225.000. Nometnes pārvalda IRO, bet pārtikas pamatdevu ņem no austriešu saimniecības. Austrijas valdība jau vairākkārt žēlojusies, ka DP esot Austrijai smaga nasta, kaut gan vairāk nekā trešdaļa no visiem 600.000 bēgļu ir nodarbināti. Nometnēs dzīvojošie maksā 71 šiliņu mēnesī par pārtiku un dzīvokli. Par uzturu nav jāmaksā atraitnēm, bērniem zem sešiem gadiem, studentiem un personām ar fiziskiem trūkumiem.

NYHT

„LATVIJAS" ABONEMENTS,

pasūtinot laikrakstu pa atsevišķiem eksemplāriem (līdz 3 eks. iesk.), maksā RM. 7.— mēnesī — ar „Atpūtai", kas iznāk reizi nedēļā — RM. 9.— mēnesī; pasūtinot kollektīvi vairāk par 3 eksemplāriem — RM. 6.— mēnesī par eks., bet ar „Atpūtai" RM. 8.— par eks. Sludinājumu maksa: RM. 3.— par viensleju iespiedrindu vai tai atbilstošu telpu; piederīgo meklēšanas sludinājumi pa puscenu, bet ne mazāk ka RM. 6.— par sludinājumu.

Abonementu pieteikumi, sludinājumi, naudas pārvedumi un korespondence adresējama „Latvijai", (13b) Günzburg/Do., Bürgermeister-Landmann-Platz 7.

Aizbraucot uz Kanādu, **atvados** no bij. c/s Turība darbiniekiem, **Prāvā, Bruna un Kupča ģimenēm Augsburgā,** draugiem un pazīstamiem Veidenē. **Jānis Lipiņš** (539)

Brošūras „LATVIA" izplatīšana britu okupācijas joslai ir nodota **V. Buka** kgm (Latvian Book) ar adresi: (23) **Osnabrück-Haste,** Am Schellenkamp 9-3, kur lūdzu griezties ar pasūtinājumiem britu joslas vajadzībām. **M. Korsta,** (16) Hanau, Latvian DP Camp. (538)

Dzintarzemes meitenes, ja netrūkst Jums drosmes dāvāt savu draudzību, staltiem latvju dēliem, tad rakstiet: **Edgaram, Arvim, Albertam:** (20) Wolfsburg, Kr. Gifhorn, 6/97. D. P. A. C. S. Camp „B" II-6. (533)

Ernestu un **Mirdzu Ori,** no Rīgas Apbed. biroja; **Ilmaru Šternu** no Rīgas, Duntes ielas; **Vili Bužu, Viktoru Zapašinski, Voldemāru Adarnieku** meklē **Tamāra Daugule:** (13a) Weiden, (Opf) Latvian DP Camp „Fichtenbühl". (534)

Meklēju savus piederīgos **Annu, Ādolfu** un **Haraldu Mačus** kā arī pazīņas: (13a) Schwabach bei Nürnberg, Rittersbacherstr. 8. **Arvēds Mačs.** (452)

†

Mans mīļais vīrs, mūsu tēvs un vectētiņš

Jēkabs Valkass,

dzimis 1860. g. 20. apr. Dzērves „Sulaiņos", miris 1947. g. beigās Aizputē.

Par mīļo aizgājēju skumst

sieva dzimtenē, dēls nezināmā svešumā, meita un vedekla ar ģimeni Vācijā.

Uz samtaina celiņa
Vēl roku devi,
Tad klusi aizgāji,
Un saulīte līdz ar Tevi . . .

Izmantojiet iespēju pasūtināt
igauņu, angļu un vācu valodās
ik pa 2 nedēļām reizi iznākušo laikrakstu:
OUR LIFE — UNSER LEBEN,
kurā apskatīs igauņu, latviešu un lietuviešu jautājumus.
Līdzstrādnieki ir pazīstami minēto tautību rakstnieki, mākslinieki un žurnālisti.
Ar savu abonementu Jūs palīdzēsit mums nākotnē arvien pilnīgāk veikt uzņemtos uzdevumus.
Izdevniecība Our Life,
(14a) Geislingen / Steige, Estonian Camp.

Viktoru, Ernastu Lamsteru no Rīgas, kā arī citus paziņas, lūdz atsaukties **Vilis Kaulēns** no Rīgas. Adrese: c/o Alvems & Co H-Bol. Eskilstuna, Schweden. (537)

Draugus un pazīstamus meklē **Miraida Daugule:** (13a) Weiden (Opf) Latvian DP Camp „Fichtenbühl". (535)

Latvju zēni! Daiļa latviešu meitene vēlas iepazīties nopietnā precību nolūkā. Adresēt: **Māra Skujiņa,** Erlangen, Ob. Drausnick Str. 1. (541)

Latvju meitenes, atsaucieties sirsnīgiem zēniem **Harijam, Egilam** un **Tobijam:** (24) Neustadt/Holst. 118. D. P. A. C. S. Bar. 5. Süd. (540)

...STI PĀRŅĒMA ...ALDĪBU . . . .

...STRU PREZIDENTS FERENCS ...ATURDAY EVENING POST"

...trācijām un komūnistu draudiem ...ikot pilsoņu karu. Sāka izpausties ...ita bīstama parādība — komūnisti ...an ar draudiem, gan ar kukuļiem ...eguva savā pusē vīrus, par kuriem ...ijām domājuši, ka varam uz tiem ...alaisties.

Par spīti visam tam, valsts atjau...ošana turpinājās. Tauta, joprojām ...abās cerībās, strādāja drudžainā ...empā. Zemnieki, par spīti sausu...nam, ievāca ražu, kas novērsa bada ...riesmas.

1946. gadā Ungārijas zemnieku savienība ierosināja sarīkot zemnieku ...nasu sanāksmi Budapeštā svētā Stefana dienā, kad ungāru tauta ...ēc senas tradicijas mēdz pulcēties ...alvaspilsētā. Ģenerālis Sviridovs ...o aizliedza. Pēc manas iestāšanās, ...iņš beidzot atļāva sanāksmi, ja to ...tliktu uz 7. septembri. Acīm redzot ...iņš domāja, ka sanāksme bez svēt...u dienas tradicijām nesaistītu ļau...is no attālākiem apgabaliem.

Pat es pats biju pārsteigts, kad ...edzēju, cik milzīgs skaits ļaužu de...ās uz galvaspilsētu no visām Un...ārijas malām. Vairāk nekā pusmil...ons pārpludināja Varoņu laukumu ...udapeštā. Visvairāk bija sīksaim...ieku piekritēju.

Uz augstās platformas, ko grez...oja Ungārijas karoga krāsas, vis...izdomīgākie visesi bija Sviridovs ...n viņa palīgi. ASV sūtnis Šenfelds ...mierīgi bija ieņēmis vietu lejā pūļa ...idū.

Tad notika viens no tiem nepa...edzamajiem starpgadījumiem, kas ...ažkārt ietekmē vēstures gaitu. Vīrs ...ie skaļruņa ziņoja par kungiem uz ...latformas, un teica, ka esam pago...ināti ar ģenerāļa Sviridova un ...itu lielās Padomju Savienības ...ārstāvju ierašanos. Bija klusums, ...ad pašķidri aplausi.

Drīz pēc tam reportieris pamanīja ...amerikāņu sūtni Šenfeldu un teica, ...a mūsu vidū ir arī ASV pārstāvis. Pūlī sākās spontāna aplausu vētra, kas nemaz negribēja mitēties. Tā, ...cīm redzot, bija pateicība par UNRRAs pārtiku, kas bija paglābusi veselus apgabalus no bada, kā arī tā fakta apzināšanās, ka ASV bija vienīgā lielvalsts, kas patiesi cēlsirdīgi mums palīdzējusi.

Es nevaru precīzi izsvērt šīs epizodes ietekmi uz krieviem. Bet tā pierādīja, ka komūnistu pārliecināšanas un propagandas kampaņa, kas bija darbojusies Ungārijā 18 mēnešu, cietusi pilnīgu neveiksmi. Tagad pienāca kārta skarbākai intrigu un terrora kampaņai.

Es gāju tālu — varbūt pārāk tālu — lai nāktu pretim komūnistiem. Bet, ja mūsu koalicijas valdību izjauktu un sekotu komūnistu rīkotas nekārtības, krieviem būtu labs iemesls iejaukties, lai „atjaunotu kārtību" un pārvērstu mūs par marionešu valsti kā Poliju, Rumāniju un Bulgāriju. Par spīti tam, es pretojos komūnistu mēģinājumiem noenkuroties mūsu saimniecībā ar visiem līdzekļiem un ar visu stūrgalvību, kas man bija. Tagad saprotu, ka esmu dzīvs piemērs tam, ka ar komūnistiem nav iespējami kompromisi.

(Turpinājums sekos)

...vectētiņš
...Valkass,
...„Sulaiņos", miris 1947. g. beigās
Par mīļo aizgājēju skumst
...ntenē, dēls nezināmā svešumā,
...un vedekla ar ģimeni Vācijā.

...pēju pasūtināt
...n vācu valodās
...laikrakstu:
...UNSER LEBEN,
...n lietuviešu jautājumus.
...o tautību rakstnieki, mākslinieki
...nālisti.
...sit mums nākotnē arvien pilnīgāk
...s uzdevumus.
...a Our Life,
...ige, Estonian Camp.

Latvju zēni! Daiļa latviešu meitene vēlas iepazīties nopietnā precību nolūkā. Adresēt: Māra Skujiņa, Erlangen, Ob. Drausnick Str. 1. (541)

Latvju meitenes, atsaucieties ... sniegiem zēniem Harijam, Egilam ... Tobijam: (24) Neustadt/Holst. ... D. P. A. C. S. Bar. 5. Süd. (540)

LATVIJA ATPŪTAI

LATVIAN NEWSPAPER

Henrijs Moors

PULKSTEŅA DZIESMA

Tai vakarā es atkal maldu lokā
Ar sāpēm rāvos prom no atmiņām.

J. Ziemeļnieks

Bija negants laiks. Tumši, kankarainī mākoņi skrēja pavisam zemu, brīžiem ar lietu, krusu un žēlabainu svilpoņu nobruka pār mazās pilsētiņas jumtiem. Mirkļiem vējš vērtās vētrā, kas slaucīja skursteņus, raustīja vecās skārda izkārtnes un iekodās nabaga apdrupušo himēru kuprainās mugurās, kas sargāja banīcas gotisko portālu. Ielas bija gandrīz tukšas.

Es steidzos uz dzelzceļa piestātni, un nedaudzie pretimnācēji, ko sastapu, bija kā pelēkas parādības bez sejas, kas peldēja miglā. Visur bija lietus skumjā sanoņa, aizkrītošu durvju un steidzīgu šļakstošu soļu vienmuļās skaņas. Pēkšņi es izdzirdu turpat sev blakus dobju zābaku klabēšanu, strauju, samocītu elpu, un no sānieliņas manā priekšā iznira steidzīgs vīrieša stāvs. Īsu mirkli redzēju viņa pelēko seju un izbiedēto acu smago skatu, tad viņš bija jau garām.

Mazliet tālāk asfaltā atspīdēja apgaismotu logu rinda un plaši vērtas durvis uz gaišu priekšnamu. Tas bija pilsētiņas labākais lokāls — Pils kafejnīca. Pie ieejas stāvēja neliels satrauktu ļaužu pulciņš, kas dzīvi pārrunāja kafejnīcas zālē nupat notikušu traci. Jā, tas tiešām izklausījās neparasti. Kāds svešinieks jau vairākas stundas bija sēdējis tā sauktā pulksteņa istabā. Tad viņš bija piecēlies, izvilcis ieroci un iešāvis lielajā viduslaiku stāvpulkstenī. Tas nebija nekāds parasts pulkstenis, bet īsts mākslas darbs: pilnās stundās no tā atskanēja maiga, klavesīnam līdzīga mūzika, kas noskandināja kādas nezināmas dziesmas dažas taktis. Pārsteigto viesu apstulbumu nevērodams, svešais bija nolicis uz galda vērtīgu naudas zīmi un nesteigdamies atstājis telpas. Tikai tad, kad virssulainis, beidzot attapies, mēģinājis to aizturēt, šis divainis bija sācis skriet un pazudis tumsā.

Man tūdaļ iekrita prātā, vai vīrs, kas tikko bija paskrējis garām, nebija aizbēgušais kafejnīcas viesis, bet, atceroties tā izmocīto vaigu, man negribējās viņam uzrādīt šo dīko pūli. Es pagriezos un steidzos uz vilcienu, kas jau bija pienācis. Ieņēmu vietu tukšā nodalījumā. Nē, tur tomēr kāds sēdēja un, neraugoties uz vājo apgaismojumu, tūlīn zināju, ka tas ir tas pats pirmītējais bēglis. Tā bija tā pati novājējusī seja un dziļās acis ar nomācīgo skatienu. Man radās spēcīga vēlēšanās dzirdēt svešinieka balsi, un es nolēmu viņu pārsteigt ar tiešu un nekautrīgu uzbrukumu.

— Jūs sašāvāt pulksteni, — es klusi teicu.

— Vai bijāt kafejnīcā? — viņš man atjautāja.

Viņa balss bija ļoti zema un daiļskanīga, tāda, kā biju to sagaidījis.

— Nebiju kafejnīcā, — es sacīju, — bet redzēju, kad jūs bēgāt no turienes. Jums neviens nesekoja.

— Tas ir labi, — viņš mazliet atdzīvojās. — Baidījos, ka viņi mani aizturēs un izprašņās. Jūs saprotat, policijas iecirknis, muļķīgi jautājumi, varbūt miertiesa . . .

Es nekā neatbildēju, bet mums abiem šķita, ka klusums tomēr nemilīgāks par sarunu, kuru tik neparastā kārtā bijām sākuši.

—Jūs taču nedomāsit, ka esmu ārprātīgs, — viņš mazliet pikti izgrūda, — kaut arī mana izturēšanās bija patiesi aušīga. Mēs katrs nesam savu nolemtības zīmogu. Novirzīšanās no ceļa, uz kuŗa kāda roka mūs uzstūmusi, nes ātru nelaimi. Es esmu klaidonis, gājputns. Tiklīdz to aizmirstu, nāk nejauka atmošanās.

Runātājs apklusa, pacēla uz mani pētīgu skatu un, redzēdams modrību, ar kādu sekoju viņa vārdiem, piebilda.

—Es varētu jums pastāstīt par šo muļķīgo lietu. Tā mani nospiež. Negribu arī, ka jūs mani redzat pustraku cilvēku, ar kuru būtu nepatīkami kopā sēdēt.

— Es tā nedomāju, — teicu, — bet labprāt klausīšos.

Viņš vēlreiz pavērās manā sejā, tad sāka runāt.

— Pirms trīs gadiem iebraucu šai pilsētiņā, lai paliktu te dažas dienas. Vakarā izgāju uz ielas. Bija ziema. Sniegs krita lielām pārslām, kaut kur skanēja ērģeles, un baznīcas zvans dūca. Ļaudis plūda pretim, tie nāca no dievkalpojuma. Bija taču Ziemsvētku vakars, kā es to biju aizmirsis! Pie baznīcas ieejas bija drūzma; daži ormaņi aizbrauca, zvārguļiem šķindot. Pa akmens kāpnēm nokāpa jauna sieviete. Viņai bija melns mētelis un uz galvas uzmests gaišī zils adīts lakats. Melna dziesmu grāmatiņa izslīdēja no viņas rokām. Es to pacēlu un pasniedzu meitenei, kuŗas vaigu tumšais piesārtums bija saskatāms pat pustumsā. Gāju viņai blakus un nepārtraukti runāju, jo baidījos, ka viņa man tūlīņ pateiks, lai to atstāju. Nē, viņa gan to neteica, bet jaunavas apmulsums un kautrība izpaudās tās ātrajā gaitā un nekustīgajā galvas turēšanā. Es kļuvu drošāks un priecājos, ka nav vēl jāatgriežas vientuļajā viesnīcas istabā un varu iet jaukajā ziemas vakarā blakus nezināmai, jaunai sievietei, kas spieda dziesmu grāmatu pie krūtīm. Pavadīju viņu līdz mājām — mazam ķieģeļu savrupnamam, kuŗa apgaismotos logos redzēju izgreznotu egli un veclaicīgs bronzas griestu spuldzes. Viņa steidzīgi šķīrās no manis, acīmredzot baidīdamās no šādos gadījumos parastiem piedāvājumiem un aicinājumiem. Bet man tas nenāca prātā. Brīdi noskatījies gaišajā logā, aiz kuŗa mājīgā mierā risinājās gatavošanās svētvakaram, es, mazliet nospiestu sirdi, devos atpakaļ.

Nākošā dienā mani iepazīstināja ar pilsētas galvu. Viņam bija tikai viens bērns, meita Viktorija. Tā bija tā pati jaunā meiča, kuŗu pavadīju no baznīcas.

Viņu māja bija kā silta ligzda, kur smaržoja uz puķu galdiņiem sakārtotās mirtes, grīdas klāja no krāsainām drānu strēmelēm darināti celiņi, bet pie viesistabas sienas karājās neizbēgamā litografija, kas attēloja saules rietu vai lēktu, medinieku ar tauri un dīvaini lēkājošus suņus. Te vēl valdīja visi vecie tikumi: sievietes strādāja pie rokdarbu galdiņa, lasīja tikai Svētdienas Viesi un uztraukumā ģība, ja pastnieks atnesa telegrammu. Mājas tēvs krāja retas šņaucamās tabakas kārbas, pusdienās dzēra minerālūdeni un darba istabā pie sienas turēja ugunsdzēsēju biedrības goda biedra patenti.

Viktorija piederēja tam meiteņu tipam, kāds tagad jau sen izmiris, tāpat kā degunknieblis un piespraužamās kakla saites. Viņa neprata balināt matus un bija bezgala naiva, jo domāja, ka dzejniekiem ir rozes matos un tie runā pantos. Viņa bija arī skaista ar savām tumšī pelēkām, rēnām acīm, nekrāsoto muti un krāšņajiem matiem. Tālā provincē uzaugušajā jaunavā bija kaut kas no tās pievilcības, kad nevaram pateikt, kas ir tās patiesais noslēpums. Ja paviršam skatītājam viņa rādījās neievērojama, varbūt pat aprobežota, tad mani viņa tūlīņ padarīja domīgu. Salīdzinot viņu ar gleznu, nāca atmiņā Delakruā vārdi, ka gleznu uzdevums ir radīt svētkus acīm. Viņa piederēja pie sievietēm, kas pirmā brīdī šķiet gluži pelēkas, bet kuŗu pievilcība, tāpat kā labām gleznām, pieaug, jo ilgāk tās uzlūkojam. Bez tam viņai piemita īpašība, kas mani saistīja; tā bija mūzikas mīlestība. Viņa labprāt un diezgan labi spēlēja klavieres, vairāk gan tikai tādus gabaliņus kā Ramo gavotu, Brukmeijera sonāti un šo to no Mendelsona. Viņa uztvēra manu vājību, labprāt spēlēja, un tā bija valoda, kuŗā visātrāk sapratāmies. Viktorijas vecākiem nebija nekādu izteiktu audzināšanas principu. Tie aprobežojās ar aizliegumiem apmeklēt jauniešu sarīkojumus un citas aizdomīgas vietas, un viņu cerības uz meitu varēja izteikt diviem vārdiem — „laba partija".

Likās, ka atbilstu šai prasībai, jo pilsētas galvas namā mani ne vien labprāt uzņēma, bet parādīja arī labvēlīgu uzmanību. Katru dienu es atliku aizbraukšanu un katru dienu biju kopā ar Viktoriju. Mēs daudz staigājām pilsētas apkārtnē, un man bija prieks slepus vērot, kā pārvērtās manas draudzenes seja, kas tagad kļuva sārta, bet acis, it kā tikai tagad pasauli iepazinušas, vērtās brīnumu pilnas.

Kādu dienu bijām atkal piesnigušos laukos un no kādas piekalnes noraudzījāmies uz pilsētiņu, kas gulēja pie mūsu kājām. Bijām sakarsuši no straujās kāpšanas. Svaigs vējš uzpūta no ielejas. Mākoņi pašķīrās, un saules gaisma krita uz mums. Viktorija stāvēja manā priekšā zaļā adītā tērpā, kas lieliski izcēla viņas ķermeni un brūni sārtos, mazliet izirušos matus. Gaisma staroja no viņas acīm, gaisma staroja no viņas drānām, kas likās nereālas, saplūstošas ar ķermeņa maigajām līnijām. Gaisma trīsēja, sprēgāja viņas kodajos matos, drēbju krokās un mazajās plaukstās, kas, uz augšu izvērstas, baudīja saules kutinātājus dūrienus. Es raudzījos viņā un nesapratu, vai tā bija ziemas saule, vai tas vēl vārdos neminamais starp mums, kas viņu bija tā pārvērtis. Sāpīga ziņkāre sažņaudza man kaklu. Piegāju viņai pavisam klāt un, alkatīgā vērībā skatīdamies viņas sejā, teicu tikai vienu vārdu.

— Viktorija.

Un ar klusām gavilēm redzēju, ka viņa sapratusi mani. Viņas acis kļuva lielākas, it kā tās atvērtos no gaišredzīga sapņa, kuŗā apburtā sirds skatījusi savas slepenākās vēlmes. Viņa pieķērās manai rokai. Slapjie, sniegainie mati iesitās man sejā, viņas karstais vaigs pieglaudās manējam. Mēs piespiedāmies viens pie otra un jutām mūsu asiņu līgsmo skrējienu.

Brīdi vēlāk bijām atkal atpakaļ pilsētā. Mani mazliet nomāca izredzes pavadīt novakari vienmuļajā jaunavas vecāku dzīvoklī, tādēļ aicināju viņu pasēdēt kafejnīcā. Viņa mazliet nedroši sekoja, jo varbūt nekad vēl te nebija nākusi vecāku nepavadīta. Mēs apsēdāmies pulksteņa istabā.

Te nebija gandrīz neviena cilvēka. No lielās zāles atplūda orķestra, sarunu un smieklu skaņas. Smaržoja pēc kafijas un vaskotas grīdas. Sēdējām laimīgi un apmulsuši, klausīdamies Sibeliusu un skatīdamies lielajos logos, aiz kuriem krita sniegs, aizvien biezāks un biezāks, it kā tam būtu mūs jāaprok ziemas naktī. Mēs nerunājām nekā, varbūt tikai reizēm teicām viens otra vārdu.

— Viktorija!

Mans čuksts izskanēja kā karsts kliedziens, un es nezināju, vai man bija lielāka bauda atkārtot nemitīgi šo vārdu, vai viņai — to uzklausīt.

Tā bijām labu brīdi sēdējuši, kad izdzirdām melodiskas skaņas, kas atgādināja koka veserīša sitienus pa kristalla trauku. Bija deviņi, un lielais, klusais pulkstenis bija atdzīvojies. Tas spēlēja kādu nezināmu, mazliet skumīgu dziesmiņu, un skaņas kā neredzamu putnu spārni trīsēdamas sitās pret logiem. Dziesma raisījās un plauka, pacēlās līdz kādai augstai, drebīgai notij, tad negaidot pātrūka, un iestājās klusums, tikai dziļi pulksteņa kastē vēl mirkli drebēja dažas mirstošas skaņas. Likās, ka meistars ar nolūku nebija ļāvis dziesmai izskanēt, lai neizteiktais atgādinātu laika bargo noslēpumu un neziņu par nākamām stundām.

Viktorija bija satvērusi manu roku un spieda to kā bērns, kas tumsā turās pie tēva paļāvīgā uzticībā tā aizsardzībai.

— Cik skaisti, — viņa teica. — Kas tā bija par dziesmu?

Es to nezināju. To nezināja neviens. Varbūt tā bija nezināma viduslaiku komponista baznīcas litānija, bet tikpat labi tā varēja būt arī svētā kaŗā aizgājušā komtura sievas ratiņa dziesma. Mēs sēdējām klusāki nekā pirms tam. Pagāja stunda, un pulkstenis atkal skandināja savu dziesmu, kuŗai nebija beigu.

Kad pēdējā atbalss bija norimusi, lielās zāles durvis atvērās. Tur stāvēja kāds garš, slaids vīrs, mazliet nobružātā melnā uzvalkā. Viņš pacēla pie vaiga vijoli un spēlēja kādu mazu gabalu.

— Tas ir šis kafejnīcas vijolnieks, — Viktorija teica. — Te ir paradums, ka pulksten desmitos kāds no mūziķiem iznāk zāles vidū un kaut ko nospēlē. Tas nozīmē, ka viesiem jāiet mājās.

Mēs piecēlāmies un gājām uz izeju. Es labi apskatīju durvīs stāvošo puisi. Viņam bija gari mati, blaugznām nobiruši pleci un liela, neglīta mute. Es iespiedu vijolniekam saujā paprāvu naudas zīmi. Viņš pateicās, kokaini klanīdamies. Un viņa mazās acis šaudījās kā divas peles lamatās.

— Kamdēļ tu devi viņam naudu? — sacīja Viktorija. — Viņš esot dzērājs un slaists . . .

Tad mēs iznācām uz ielas. Sniegs vairs nesniga. Spīdēja mēness. Viss bija baltā mirdzumā sastindzis. Piesnigušie koki nekustīgi stiepa baltās rokas pār ceļu un mums. Auksta un zila bija nakts. Zvaigznes kā mirdzoši putekļi drebēja gaisā. Mēs gājām klusēdami, tikai sniegs čirkstēja zem kājām. Piepeši Viktorija palēnināja gaitu, es paskatījos viņā, un mēs apstājāmies.

— Es gribu zināt, kas tā par dziesmu, ko spēlēja pulkstenis. Es gribu dzirdēt v i s u dziesmu. Vai apsoli man to?

Ieskatījos Viktorijas acīs, un mans smaids sastinga. Es pamāju, un mēs gājām tālāk. Mēs šķīrāmies klusēdami. Kamdēļ man pēkšņi kļuva tik smagi? Nezinu, bet, soļojot atpakaļ pa iemigušās pilsētiņas mēness apspīdētajām ielām, jutos vientuļš un nomākts.

Citu vakaru, kad sēdējām pilsētas galvas viesu istabā un Viktorija spēlēja klavieres, manu uzmanību piesaistīja viņas svešādā improvizācija par nepazīstamu temu, kas žēlabainā, klaudzīgā rakstā drūzmējās tumsā. Tad skaņas salasījās, noskaidrojās, un es pazinu pulksteņa dziesmu, kuŗā netrūka nevienas nots, tik pareizi viņa to atskaņoja. Nonākusi līdz augstajai vietai, kur dziesma pārtrūka, viņa mēģināja atrast tās turpinājumu, bet melodija bēga un vairījās, tikai dažas izmisīgas balsis nezinā maldījās, ļodzīgā gaitā aizklīboja tālumā, līdz izira un izgaisa starp spēlētājas pirkstiem.

Kad satumsa, mēs ģērbāmies un gājām laukā. Pēdējās dienās ik vakaru pāris stundu pasēdējām kafejnīcā, un arī tovakar mēs devāmies turp. Lokāls bija patukšs. Apakšējā zālē klaudzēja biljarda bumbas, bet no augšas skanēja miegaina balsu murdoņa un trauku džinkstēšana. Mūziķi atpūtās pie sava galda.

Mēs apmetāmies pulksteņa istabā parastā vietā. Viktorija bija nopietnāka nekā parasts. Es slepus vēroju viņas seju, ik brīdi vairāk mulsināts no pārvērtības, kas izteicās viņas skatos, mutes līnijās un pat kustībās. Lielajā zālē atskanēja mūzika. Vijole klusi un mīksti dziedāja kādu cukursaldu adadžio, un skaņas kā smalka zīda cilpa apvija nedaudzos klausītājus.

— Tas puisis spēlē labi, — es klusi teicu.

Viktorija nekā neatbildēja. Kad vijolnieks bija beidzis, viņam pievienojās pārējie un atskaņoja ievadu jaunam gabalam.

— Kvartets A mollā? — es jautāju.

Viktorija pamāja. Mēs klausījāmies klusēdami. Brača neatlaidīgi veidoja skaņu apli, kas despotiskā nesatricinātībā rādīja liktens nepielūdzamo varu. Tad pamazām gaišās balsis atraisījās un pāri tumšo skaņu lokam nerimtīgā kārē tiecās augšup. Trešās daļas beigās, kad visi četri instrumenti raisīja pateicību Radītājam, mēs saskatījāmies. Viktorijas sejā bija izteiksme, kas robežo sapni ar īstenību, rezignāciju ar prieku. Visās telpās nošalca aplausi, tad sarunu burdoņa atkal atjaunojās, un viss iegrima tabakas dūmu piesātinātajā gaisā, kuŗā dāmas baltos, cietinātos mežģīņu kakla rotājumos, vecīgos kungus, kas kalsniem un viegli drebošiem pirkstiem spēlēja kauliņus un abu dzimumu jauniešus, kas centās kaut pa daļai atdarināt mazumu no tās pasaules, ko tie bija skatījuši lielpilsētas apmeklējumā vai filmā. Un, tāpat kā citreiz, pilnā stundā svinīgā skaidrībā atskanēja pulksteņa dziesma, kas pauda to pašu bargo melancholiju un nemieru, ko uzjunda katra neizteikta doma vai iztraucēts sapnis. Kas bija rosinājis pulksteņa darinātāju, izvēloties šo nezināmā autora dziesmu? Kāpēc viņš nebija ņēmis kādu sava laika iemīļotu melodiju vai pagājušo gadu simtu menuetu, bet šo dīvaino dziedājumu, kas sāpīgā kodas ritmā, klaudzinātājiem, salauzītiem akordiem kā rēgains bēru gājiens vilkās cauri nebeidzamam rudens lietum? Mēs mēģinājām nokratīt burvības smagumu, bet nespējām atsaukt iepriekšējo dienu bezbēdību. Šķiroties pie Viktorijas nama vārtiem, mēs vēl nebijām atbrīvojušies no pirmītējās nospiestības. Viņas rokas spiediens, skūpsts un vieglais glāsts bija izklaidīgs un bezcerīgs, kā smaids no joņotāja ātrvilciena loga. Un es lēnām gāju atpakaļ, domādams par tām nezināmām bēdām, ko slēpa manas jaunās draudzenes mazā sirds.

Neatliekamu apstākļu dēļ nākošā dienā aizbraucu no pilsētiņas, solīdamies atgriezties pēc nedēļas. Viktorijas vecāku sirsnība bija pārāk izšķērdīga, lai nesaprastu, ka man piešķirta nepārprotama loma ģimenes nākotnes apsvērumos.

Kad pēc septiņām dienām atkal iegāju tai pašā viesnīcā, durvju sargs mani saņēma kā vecu paziņu un kopā ar istabas atslēgu nodeva arī vēstuli. Tā bija no Viktorijas. Nolicis ceļa somas uz grīdas, es turpat izlasīju nedaudzās kalligrafiski rakstītās rindas.

„Mīļais draugs, nesatiksimies vairāk, jo nevaru būt Tev tā pati, kas biju līdz šim. Man liekas, ka mīlu Valtu, Tu zini, to vijolnieku no kafejnīcas. Viņš nemaz nav tāds, kā par viņu runā. Un viņš man nospēlēja līdz galam visu pulksteņa dziesmu — — —"

Es atdevu pārsteigtajam sulainim atslēgu un pēc stundas sēdēju vilcienā, kas mani rāva prom no šīs dīvainās pilsētiņas. Tas bija pirms trim gadiem.

Man nebija viegli Viktoriju aizmirst. Beidzot man tas izdevās. Kādreiz tālā bērnībā, kad atrados liela sila malā, es skaļi saucu, un man atbildēja mēdīga atbalss. Es saucu atkal, un atbalss nāca no sila tikpat mēdīga, tikpat ļauna. Tad es dziedāju, bet atbalss izkropļoja arī manu dziesmu. Toreiz nezināju, ka atbalss var dažreiz arī ļauna būt. Es nosēdos zālē un raudāju. Šodien es atkal dzirdēju to pašu mēdīgo atbalsi, ko reiz bērnībā. Gadījums man lika atkal braukt garām šai pilsētiņai, es padevos kārdinājumam un izkāpu. Es staigāju pa ielām un runāju ar ļaudīm. Jā, man pastāstīja arī par Viktoriju. Viņa apprecējusies ar savu vijolnieku, kas zināja pulksteņa dziesmu. Tas noticis pret vecāku gribu. Tā bijusi liela vētra pilsētas galvas ģimenē, bet meita panākusi savu. Tēvs sagādājis znotam labāku nodarbošanos un mājas skolēnus, bet viņi tomēr dzīvojot ļoti vienkārši. Viktorijai ir divi bērni. Viņa laikam kļuvusi vecāka un sallkusi no rūpēm par bērniem un vīra vājības uz degvīnu.

Vakarā biju kafejnīcā. Laukā lija lietus. Mazais orķestris spēlēja tāpat kā toreiz. Un pulkstenis atkal skandināja to pašu dziesmu bez beigām. Nezinu, kas man uznāca. Es izvilku ieroci un sašāvu šo muļķīgo kasti. —

Stāstītājs apklusa un ierāvās sēdekļa kaktā. Lietus vēl stiprāk šalca logā, un mijkrēslis ietina mūs pelēkā samtā, kuŗā pazuda svešnieks un viņa stāsts par pulksteņa dziesmu.

Par mākslu

Mākslinieks ir bagātnieks. Viņš brauc limuzīnā, bet publika — autobusā. Vai tad brīnums, ka tā spēj sekot viņam tikai pa gabalu?

•

Publika ir gatava samierināties ar ikvienu jauninājumu, bet priekšnoteikums ir, ka pēc tam, kad tā ar jaunajām likumībām iepazinusies, nekas vairs netiek grozīts. Naids pret jaunradītāju ir naids pret spēles noteikumu, pret pastāvošās kārtības grozītāju.

•

Publika vakardienu atzīst vienīgi par ieroci šāsdienas noslīšanai.

Žans Kokto

Receptes pret bezmiegu

Ir pasaulē ļaudis, kas mocās ar bezmiegu; tiem dzīvē iet pārāk labi vai pārāk slikti, vai arī to organisms patiešām traucēts darbībā. Bezmiegs cilvēku ļoti nomoca, un ar šo kaiti slimojoši ļaudis parasti izmēģina visādas tabletes un citus līdzekļus, lai piespiestu sevi aizmigt. Amerikāņu māsu žurnāls „Trained Nurse" ieteic vairākus citus paņēmienus.

Dodamies pie miera, cenšaities pārliecināt sevi, ka jūs jau esat pa pusei aizmiguši. Izžāvājieties labi krietni un nekautrēdamies, plaši atvērtu muti un ieplestām kājām, kā to dara dzīvnieki. Jums nemaz negribas žāvāties? Arī tas nekas. Žāvājieties tomēr par spīti un iestāstiet sev, ka jūs tikko spējat acis noturēt vaļā. Iespējams, ka ļoti ātri jūs pārmāks kārotais miegs.

Pēc ārstu atzinuma, bezmiega kaite vairojoties, kas izskaidrojams ar straujo modernās dzīves tempu, ikdienas problēmām un uztraukumiem, kādus mūsu senči nepazina. Tāpat ārsti vienprātīgi atzīst, ka dažādas miega tabletes neesot īstais līdzeklis pret šo kaiti, tās parasti vairāk kaitējot nekā palīdzot. Tādēļ ārsti ieteic labāk lietot dažādus psichiskus un pašsuģestijas paņēmienus.

Minētais žurnāls vēl ieteic citu līdzekli: neliktiês ne zinis, ja jūs moca bezmiegs, jo ārsti vēl nav vienojušies par to, cik stundu miega īsti cilvēkam absolūti nepieciešami normālai dzīvei. Piemēram, pazīstamais izgudrotājs Edisons gadiem ilgi iztika ar četrām stundām miega. Tāpat ārsti apliecina, ka daudzi pacienti, kas sūdzas, ka visu nakti neesot „ne aci aizvēruši", īstenībā to aizvēruši diezgan ilgi.

Neesot pareizi mēģināt sevi pavisam nokausēt, lai mēģinātu iemigt aiz pārguruma, jo liela piepūle organismu satrauc, kamēr īstenībā tam vajadzīgs miers. Ieteicams gan gulēt pie vaļēja loga un pirms gulētiešanas iedzert tasi silta piena vai buljona (kam šī manta ir!). Ja arī tas nelīdz, tad žurnāls ieteic dažas rotaļas.

Iedomājieties, ka jums pie deguna piestiprināts garš krīta stienis, bet netālu jūsu priekšā atrodas melnais dēlis. Tad ar iedomāto krītu mēģiniet uz iedomātā melnā dēļa uzzīmēt iedomātu apli. Bet pūlieties to izdarīt labi precīzi un pārvelciet, drošības dēļ, pāris reižu. Tas būs riteņa aploks, tagad atliek iezīmēt spieķus, astoņus gabalus. Pēc tam domās nodzēsiet riteni un uzzīmējiet gulošu astotnieku. Pārvelciet līniju ar krītu vairākas reizes, līdz tā ir īsti trekna un skaidra. Velciet spēcīgi, tā, lai jūs gandrīz sadzirdat krītu čirkstam.

Jauka lieta ir parakstīt savu vārdu ar degunu. Izdariet to sešas vai astoņas reizes un pūlieties savu parakstu uzvilkt precīzi, tā ka to atzītu par pareizu katrs bankas kasieris. Tad izstiepieties gultā, cik vien ērti varat, un pabāžiet pa spilvenam zem katra elkoņa, ja guļat uz muguras. Ja guļat uz sāniem, palieciet spilvenu zem brīvās rokas. Tad, pirms uznāk miegs, atsauciet atmiņā kādu patīkamu vasaras dienu, teiksim Rīgas Jūrmalas kāpās, jūrai šņācot un šalcot kāpu priedēm.

Kas tad tas? Jūs vairs neatbildat? Saldu dusu!

MĀRA SIETNIEKA ZĪMĒJUMI

Hermans Hese (Hermann Hesse) pieder pašiem izcilākajiem tagadnes vācu rakstniekiem un pagājušajā gadā saņēma Nobeļa literatūras prēmiju, bet īsi pirms tam Frankfurtes pilsētas Gētes godalgu. Heses gara pasaule ir daudzšķautnaina. Viņš gan dzimis Švābijā, bet grūti to uzskatīt par švābu. Viņa tēvs dzimis Igaunijā, kur vectēvs bija apriņķa ārsts, mātes tēvs — švābu misionārs un orientālists, mātes māte — Šveices francūziete no kalvinistu ģimenes. Pati Hesa māte dzimusi Austrumindijā un darbojusies misionē. Daļa Heses darbu ir pilni mistikas un reliģiskas filozofijas. Pazīstamākās grāmatas: Pēteris Kamencinds, Zem riteņa, Sidharta, Klingsora pēdējā vasara, Ceļojums, Pasakas, Stepju vilks, Brauciens uz austrumiem, Demians, Stikla pērļu spēle. Romānu Demians daudzi uzskata par vienu no dziļākajiem romāniem, kas jebkad uzrakstīti vācu valodā. Stikla pērļu spēle (Das Glasperlenspiel) rakstīta 11 gadu un iznāca 1943. g. Šveicē, kur Hese pavadījis lielāko mūža daļu. Hese ir autodidakts. Viņa dažādos darbus vieno humāna, tautu vienotāja nostāja.

Ķeizara Aureliana, Tacita un Probus laikā Mazāzijas provincēs Izaurijā, Pizidijā un Likijā, kas jau kopš gadu simteņiem bija bēdīgi slavenas kā īstas laupītāju ligzdas, baiga slava bija kādam Lidijam. Viņš bija izaurietis un dzimis Filipus Araba laikā, un visi viņa priekšteči bija bijuši laupītāji. Viņa tēvs bija dabūjis galu kādā laupīšanas dēkā Likijā, viņa vectēvs un divi tēvoči miruši vienā pašā dienā pie karātavām. Viņa īstais vārds nav zināms; kopš savā divdesmitā gadā viņš saucās Lidijs un ar šo vārdu padarīja sevi slavenu šinīs zemēs.

Lidijs bija gudrs un apdomīgs dabas cilvēks, pārdrošs, bet ar mēru savos pasākumos. Viņš prata izmantot cilvēkus un viņu mīlestību vai bailes likt lietā savu nodomu labā. Viņš ātri kāpa no panākuma uz panākumu un jau jaunekļa gados nobaudīja slavu un varu, gan netapdams piepildīts. Tikai pēc trīsdesmitā dzīvības gadā, kad viņam brīnišķīgā kārtā laimējās arvien pārdrošāki pasākumi, viņu sāka pārņemt neuzvaramā reibums un pārgalvība, tā ka viņš pārkāpa dievu noliktās robežas un beidzot pēkšņi krita.

Kādā gājienā cauri Kilikijai, ko Lidijs bija pasācis ar savu lielo pulku, viņam reiz pievienojās kāds Jonijas grieķis, vārdā Hefaistions, kas līdz šim bija veicis pakalpojumus kilikiešu jūras laupītājiem, bet tagad labāk vēlējās sekot šim slavenajam pulkam. No tā brīža Lidijs spēja pasākt arvien lielākas lietas, kas viņam visas izdevās, jo šis Hefaistions bija viltīgi gudrs, veikls cilvēks, pilns plānu un izgudrojumu. Viņš runāja kādas piecas valodas, prata zīmēt kartes un spiegot, saprata kaŗa un aplenkšanas mākslas, bet sevišķi izcēlās kā labs šāvējs un mašīnu būvētājs. Viņš izgatavoja asprātīgas metamās mašīnas, ar kuŗu palīdzību, vai nu ar bultām, vai akmens šāviņiem, uz lieliem attālumiem droši prata ķert pretinieku, un tālciņā prata viltīgi izmantot savā labā jebkuŗu apvidu; aplenkumos viņam arī bija jāvada nocietinājumu un grāvju zemes darbi.

Lidijs labi zināja, ko bija ieguvis ar šo vīru. Viņš tam parādīja godu un draudzību, novēlēja divkāršu laupījuma daļu un nākošo vietu aiz sevis paša. Sākumā viņš nebija to uzlūkojis bez neuzticības un greizsirdības, jo baidījās, ka no šī tūkstoš mākslu pratēja grieķa viņam varētu izaugt bīstams sāncensis, kas beigās kādu dienu varētu nogāzt viņu pašu. Taču drīzi viņš redzēja, ka Hefaistions gan pārāks par viņu dažās mākslās un spējās, bet tomēr nav dzimis, lai valdītu. Un tiešām šis otrais, nevērojot viņa garu, nebūtu derējis par vadoni; tam viņam trūka valdonīgā skata, varenā žesta un aklās nāves nicināšanas, bez kā neviens nespētu arī mazāko vīru pulciņu turēt paklausībā un atkarībā. Tāpēc Lidijs atmeta savu neuzticību, un arī grieķis bija gluži apmierināts būt par viņa padomdevēju un augstāko pavalstnieku, pats necenzdamies pēc valdīšanas.

Ilgu laiku vairāk simtu vīru lielais pulks uzturējās mazajā Pisidijas provincē, vienā no Pamfilijas daļām. Zemniekiem atņēma lopus un labību, augļus un vīnu, pilsētniekiem un tirgotājiem naudu un preces, un neviens neiedrošinājās varenajam laupītāju vadonim pretoties. Provinces pārvaldnieks un arī ķeizars un senāts Romā saņēma sūdzības un izmisīgus lūgumus pēc palīdzības, un laiku pa laikam pret laupītājiem nosūtīja pa kareivju nodaļai, bet tos vai nu sasita, vai arī tiem bija jādodas atkal projām, nekā nepanākušiem, jo laupītāji pārspēka priekšā pazuda nepieejamos klinšainajos Tauru kalnos, kur jebkāda cīņa bija neiespējama.

Tā Lidijā pamazām radās nevaldāms lepnums un uzskats, ka viņš vajadzības gadījumā laikam varētu stāties pretim arī Romas valstij un ķeizaram, kuŗu vara pret viņu tik bieži bija izrādījusies nevarīga. Viņš tagad nebaidīdamies izaicināja arī valsts varu, nesaudzēja kareivjus un ierēdņus un pie gadījuma izmeta, ka esot nodomājis valstij noņemt visu provinci un padarīt par savu īpašumu. Daudz no tā patiešām arī netrūka, jo Lidijs nodedzināja veselus ciemus un mājas un paņēma sev, ko vien gribēja, un viņa rīcībā bija ne vien simtiem kareivīgu un ievingrinājušos kaŗavīru, bet visur arī izlūki un starpnieki, spiegi un slepeni sabiedrotie.

Pa to laiku Romā kādai vājai valdībai bija sekojis drosmīgais un taisnīgais ķeizars Probus. Arvien no jauna atkārtotas sūdzības un palīdzības saucieni no šī bēdīgi slavenā Mazāzijas kakta viņu drīzi pamudināja izdot stingras pavēles un uzdot turienes pārvaldniekiem sākt īstu kaŗu pret bandītiem. To Lidijs ļoti drīz uzzināja, un viņam nu šķita pienācis laiks parādīt savu varu un klaji izsmiet Romas valsti. Tā kā visur viņu vajāja un apgrūtināja klīstošas romiešu karaspēka vienības, viņš nolēma pretoties atklātā dumpī un riskēt lielu sacelšanos.

Uz stāvas klinšu kraujas Tauru kalnos bija uzcelta Kremnas pilsēta, dabiski un mākslīgi tā aizsargāta, bija neieņemama, jo trijās pusēs bija piebūvēta cieši pie bezdibeņa malas un ceturtajā nocietināta ar varenu mūri. Šo pilsētu Lidijs nolēma ieņemt un no turienes spītēt visai pasaulei. Viņš aprunājās ar Hefaistionu un dažiem izcilākiem biedriem, kas viņa pārdrošajiem nodomiem piekrita, un jau pēc nedēļas šo pārdrošo plānu tiešām izpildīja.

Kādā aprīļa rītā pie Kremnas pilsētas vārtiem parādījās desmit vīru, kas neredzami bija uznākuši pa stāvo kalnu ceļu. Viņi bez trokšņa un, nerazdami nopietnu pretestību, ieņēma vārtus, pacēla sarkanu karogu un smiedamies palaida vaļā abus līdz nāvei pārbijušos sargus. Drīz pēc tam pa kalnu augšup devās viss Lidija pulks. Vadītājs uz mūļa jāja pa priekšu, skaists brūns vīrs ar melnām, varenām acīm. Viņš klusēja un pamāja saviem ļaudīm, no kuŗiem daži dziedāja un jokoja, lai tie apklust. Uzmanīgi viņš novēroja ceļu un pārdroši bezdibeņa malā karājošos pilsētu. Viņš labi zināja, ka jāj pretim savai lielākajai dēkai un ka viņš no šiem mūŗiem atkal iznāks vienīgi kā kronēts uzvarētājs vai arī miris. Domīgi viņš lūkojās uz augstajām mūŗa virsotnēm, varbūt sirdī jauzdams savas laimes pagriezienu, tomēr vēss un stingrs, jo bailes tam bija svešas. Slepenībā viņu bikstīja lepnums, ka viņš, dēkainis bez tēva, kā kungs iejāja nocietinātā romiešu pilsētā.

Viņam kājām sekoja viņa ļaudis labā kārtībā, apmēram simts bruņotu vīru, labākie no bandas, un beidzot rati ar mantām un labību, kā arī ganāmpulks salaupītu lopu. Gājiena beigās uz maza pelēka kalna zirdziņa sēdēja Hefaistions, kas, izņemot vadītāju, bija vienīgais jātnieks, mazs, kluss vīrs ar šķietami parastu un nevainīgu seju, kurā tomēr aiz sīkajām krunkām slēpās simts viltību.

Iejāšana pilsētā notika mierā un kārtībā. Pilsētnieki izbrīnījušies un nemierīgi noraudzījās, par pretošanos neviens nedomāja, un dīkdieņi, kas stāvēja apkārt vai tupēja ielu pietupušies paēnā, bruņotajiem iebrucējiem uzsauca jokus, uz kuŗiem saņēma jautras atbildes.

No mazas mājas, kuras apakšstāvā bija darbnīca kādam kokgriezējam, brīdī, kad gājiens tikko bija garām, iznāca liela auguma jaunava ar krūzi uz galvas un lielām acīm izbrīnījusies noraudzījās pakaļ vīriem. Hefaistions, kas jāja pašās beigās, dažus mirkļus nolūkojās viņas izbrīnījušās, brūnajās acīs, viņam skaistā jaunava ļoti patika, un viņš, draudzīgi smaidīdams, pamāja tai ar galvu un nodūca pie sevis kādas vecas joniešu mīlestības dziesmas beigu pantu.

Lidijs pa to laiku ieņēma pilsētas namu un zinnešiem lika sevi izsaukt par Kremnas pilsētas kungu. Tā kā viņa ļaudis ievēroja labu kārtību un neapdraudēja nedz iedzīvotāju brīvību, nedz mantu, nevienam pret iekarotāju nebija nekas iebilstams. Paklīda valodas, ka tas esot slavenais Lidijs, un daudzi priecājās reiz paši savām acīm redzēt dīvaino, baigo varoni. Viņš to neievēroja, lika saviem ļaudīm iekārtoties pilsoņu mītnēs un pats, izlicis sargus, drīz devās atpūsties. Visās ielās atskanēja dziesmas, bet Hefaistions bija izvēlējies mītni minētā kokgriezēja namā un ieguvis trūcīgo ļaužu labvēlību ar dažām sudraba monētām. Tad viņš nesteigdamies, priecīgs devās pie sava vadoņa un kopā ar to pavadīja pēcpusdienu plānojot un apspriežoties. Vakarā viņš savus saimniekus pacienāja ar gaļu un vīnu, paskandināja koklī un dziedāja jautras dziesmas, stāstīja par svešām zemēm, un pie viņa kājām bija lielā, brūnacainā meitene, kuras galva dusēja viņa klēpī, kamēr viņš rotaļājās ar viņas garajiem matiem. Viņa saucās Foebe un gan nesekoja viņam kambarī, bet solījās to darīt rīt, ar ko viņš arī apmierinājās.

(Turpmāk beigas)

Kukaiņi kā pārtikas līdzeklis

Garša un gaume ir ļoti relātīvs jēdziens. Eiropieši neēd kukaiņus, kas pārtiek no ziedu sulas, medus vai maigām salātu lapiņām, bet ļoti ciena vēžus, krabjus un līdzīgus dzīvniekus, kas pārtiek no satrūdējušām citu dzīvnieku atliekām.

Pēc dažu zinātnieku domām, aizvēstures cilvēks izsalkumu pēc dzīvnieku jeb animāliskā olbaltuma apmierinājis galvenokārt ar kukaiņiem, kā to Austrālijas bušmeņi dara vēl šodien. Kukaiņus ēda vai nu nesagatavotus, vai arī sagatavotus ar dažādiem kulinārās mākslas paņēmieniem. To barības vērtība ir liela, piemēram, siseņi kaltētā veidā satur piecas reizes vairāk proteīna un lipoīda nekā vērša gaļa.

Daudzu zemju iedzimtie sevišķi ciena termītus. Sevišķi vērtīgs barības saturs esot termītu mātītēm, kādēļ ar tām baro sirmgalvjus. Kongo vidienē termītu apgabals ir turienes virsaišu rezervāts, par kuŗu bieži izcīna niknas kaujas. Indijā no kaltētiem termītiem maļ miltus, ko izmanto cepumiem. Bez tam no termītiem iegūst vērtīgu eļļu vai arī tos konservē žāvējot.

Muhameds apgalvoja, ka siseņus Dievs radījis cilvēku pārtikai un tautu izpostīšanai. Nomādi un primitīvas tautas tos savāc lielos vairumos un kaltē, rēķinoties ar vājo ražu, kuras priekšvēstnesis ir siseņu parādīšanās pati par sevi. Madagaskaras salā ir ļoti dzīva siseņu tirdzniecība. Tur tos lieto ceptus sviestā vai sezama eļļā. Tie garšojot pēc olbaltuma vai zivs.

Kā zināms, pērtiķi paši apēd savas utis. Bet to dara arī hotentoti, kuŗus zinātnieki tādēļ nosaukuši par „ftiriofagiem". Eskimosi par gardumu uzskata blusas, bet ceilonieši ēd bišu omletes. Skudras vēl šodien ļoti ciena Meksikas gardēži.

Mazāk izbrīnas rada fakts, ka ķīniešu ēdienu kartē, kas vispār pazīstama kā ļoti daudzpusīga, ir daudz ēdienu, kas gatavoti no insektiem un līdzīgiem dzīvniekiem. Sevišķi iecienīti ir zīda tārpiņi. Sliekām izduŗ cauri tievu kociņu un tad lēni cep „uz iesma". Brazilijā un Ziemeļamerikā kaltētus zirnekļus ļoti ciena kā seksuālo tieksmju pastiprinātāju līdzekli. Pētnieks M. Lerijs stāsta gadījumu, kur kāda sieva, gribēdama tikt vaļā no vīra un domādama, ka zirnekļi ir indīgi, piejaukusi vīra ēdienam astoņus pamatīgus pulverī saberztus kaltētus zirnekļus. Bet nāves kandidāts nemaz nedomājis mirt, gluži otrādi, — kļuvis dzīvāks kā jebkad.

Kā dzīvnieki pavada ziemu

Tas, ko mēs saucam par „ziemas miegu", ir organisma lēnāka darbošanās, jeb, ja tā varētu teikt, ķermeņa motora apgriezienu samazināšanās. Taču tas vienmēr nenotiek vienādi. Daba ir radījusi vairākas ziemas miega pakāpes, kā aiztaupīt ķermenim vairāk vai mazāk kaloriju.

Aukstasiņu dzīvnieki, čūskas, vardes, ķirzakas u.c. sastingst pilnīgi, ierokas zemē un pavada tur, neuzņemot barību, visu ziemu. Zīdītāji, kā ezis, sermulis, zebiekste, ziemas miegā nepavada visu auksto gada laiku, bet tomēr spēj atrasties miegam līdzīgā stāvoklī diezgan ilgi. Tādā stāvoklī palēninājas vielu maiņa, sirdsdarbība un elpošana, pazeminās ķermeņa temperatūra. Eža pulss no 40—50 reizēm minūtē noslīd pat līdz 1—5 reizēm. Miesas temperatūra pieskaņojas apkārtnei. Sikspārņi, kas ziemu pārlaiž, karājoties alās vai pagrabos, ķermeni neapsilda nemaz. To temperatūra dažreiz noslīd līdz —4° vai —5°. Āpsis, lācis un vāvere ietur tikai ziemas mieru; kādu laiku tie pusmiegā guļ savās mītnēs, bet šad un tad iznāk ārpusē uzmeklēt barību.

Pētījumos pierādījies, ka nevis aukstums, kā agrāk domāja, dzen dzīvniekus doties ziemas miegā, bet galvenā nozīme ir pašam ķermenim, it sevišķi dažādiem dziedzeriem, piemēram, vairogdziedzera darbībai.

Šis un tas par šo un to

SAVĀ 70. DZIMUMDIENĀ Albikerkas pilsonis Henrijs Klārks, Jaunmeksikā, saderēja, ka viņam vēl spēka diezgan, lai savaldītu lauvu. Klārks visu sabiedrību, kas viņa spējas apšaubīja, ielūdza uz zooloģisko dārzu un iekāpa lauvas krātiņā. Kad viņš sveiks un vesels atkal izlīda ārā un iekasēja derībās laimētos 50 dolaru, policists sagrāba uzvarētāju un noveda pie tiesneša, kas spēka pārpilno dzimumdienas bērnu nosodīja ar 80 dolaru naudas sodu — par piedzeršanos un kārtības traucēšanu. — Lepnība nāk pirms bojā ejas! Tā varētu teikt arī par sekojošo gadījumu: ņujorkietis Džese Blēdss pēc 20 gadiem iznāca no pārmācības nama, iesteidzās tuvākajā telefona kabīnē, uzgrieza sava cietuma direktora tālruņa numuru un sulīgos vārdos paziņoja direktoram, ko viņš kā brīvs cilvēks par viņu domā. Džesi Blēdsu vēl turpat tālruņa būdiņā apcietināja un par smagiem apvainojumiem notiesāja uz vairākiem mēnešiem cietumā.

LAULĪBAS ŠĶIRŠANU pieprasījis agrākais amerikāņu karavīrs Džozefs Mētss, kas apprecējis vācieti Elizbeti Oti. Ar Elizbeti viņš iepazinies Vācijā un pēc demobilizēšanās atsūtījis viņai lidmašīnas biļeti lidojumam uz ASV. Bet jaunā sieva drīz sākusi pārmest vīram un apgalvojusi, ka vāciešiem zem Hitlera valdīšanas esot klājies labāk nekā tagad pie amerikāņiem. Bez tam viņa noslēpusi prāvus vairumus ziepju, pārtikas un drēbju, lai nosūtītu tās radiem uz Vāciju.

ATTURĪBNIEKS UN VEĢETĀRIETIS Bernards Šovs nesen izteicies, ka, pēc viņa domām, pilnīga atturībnieku nācija esot neiedomājama. Uz kāda laikraksta jautājumu, vai rakstnieki klūtu spējīgāki, ja nelietotu alkoholu, Šovs atbildēja, ka daži no viņiem nemaz nevarētu iztikt bez tā. No otras puses, gan dažs labs no izcilajiem gariem esot bijis pilnīgs atturībnieks. „Es nevaru pierādīt," izteicās Šovs, „ka būtu mazāk spējīgs, ja lietotu alkoholu."

BERLĪNEI jāklūst par pasaules modes centru Parīzes vietā — tāds bijis Gebelsa viedoklis 1940. g. pēc Parīzes krišanas. Pret to nostājusies vācu ārlietu ministrija un vēstnieks Parīzē Abecs, pēc kura domām Parīze būtu bijusi atstājama par modes centru, tikai noliedzams turienes modes ražojuma eksports, tā vietā eksportējot vācu modes ražojumus.

TIKAI 10 MONARCHIJU vēl palicis Eiropā. Tās ir: Zviedrija, Norvēģija, Anglija, Beļģija, Holande un Grieķija, kur valda karaļi, bez tam Monako un Lichtenšteina, kur valda prinči, un Luksemburgas lielhercogiste. Otrā pasaules kaŗa laikā vai pēc tā monarchi zaudējuši troņus Rumānijā, Bulgārijā, Dienvidslavijā, Albānijā un Italijā.

SPULDZE, kas reizē apgaismo virtuvi, iznīcina nelabu smaku, nonāvē baktērijas un rada namamātei saules iedegumu, konstruēta Čikagā.

REKLINGSHAUZENĀ, Vestfālē, uz vairākām dienām pārtrauca darbību pilsētas ielu dzelzceļi — nevis darbinieku streika pēc, bet tādēļ, ka bija izterētas visas biļetes un papīra trūkuma dēļ nebija iespējams iespiest jaunas.

Krustvārdu mīkla

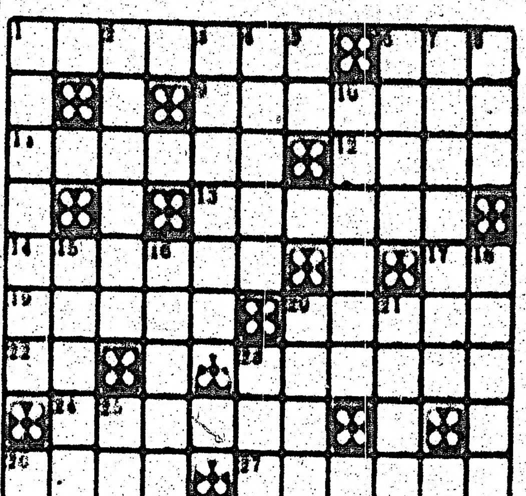

Limeniski: 1. Latviešu rakstnieks. 6. Strādā laukā. 9. Pašcena. 11. Auglis. 12. Naudas glabātuve. 13. Caugana. 14. Rima, izēdāja. 17. Vārds, ko Molotovs konferencēs parasti nelieto. 19. Upe Francijā. 20. Tauta. 22. Elements. 23. Slimība. 24. Darīt jaunu. 26. Mājlops. 27. Apmeklējums. 28. Teksta ievilkumi rindkopu sākumā. 30. Sviež. 31. Trojas kaŗa varonis.

Stateniski: 1. Audums. 2. Sacerējums. 3. Puķe. 4. Upe Čechoslovakijā. 5. Elements. 6. Rada gaisa viļņus. 7. Flotes vienība. 8. Pārvietoties. 10. Vienšūnipas dzīvnieki. 15. Ierocis. 16. Upe Sibirijā. 18. Skaistuma mīlētājs. 20. Balto un sarkanās rases jaukteņi. 21. Sievietes vārds. 23. Importē. 25. Ilgoties. 28. Vietnieka vārds. 29. Upe Italijā.

IEPRIEKŠĒJĀS KRUSTVĀRDU MĪKLAS ATRISINĀJUMS

Limeniski: 1. Rūda. 4. Vezīrs. 8. Elle. 9. Os (osrama). 10. Tūja. 12. Rabīni. 14. Slāņis. 16. Indē. 17. Ista. 19. Marta. 21. Ansis. 24. Solo. 26. Šove. 29. Mamuts. 32. Epikis. 33. Apse. 34. Jā. 35. Kode. 36. Aļaska. 37. Ista. — **Stateniski:** 1. Rūta. 2. Deja. 3. Slānis. 4. Vērst. 5. Zobi. 6. Isinās. 7. Spiegs. 11. Ulma. 13. Nedeļdienas. 15. Isas. 18. Salā. 19. Mežeja. 20. Revija. 22. Nom. 23. Ints. 25. Omaka. 27. UP. 28. Šeas. 30. Upes. 31. Seda.